

Bîra Helbestê - I

ROBOZIK

Amadekar: Mehmet Saît Arzû

AJANS J&J

Kooperatifler Mh. Rizvan Ağa Cad. Öz Emek Apt. A Blok No: 33 Daire No: 1 | 21100 Yenişehir |
DIYARBAKIR

Telefon: +90 412 228 36 06 | **Mobile:** +90 533 436 58 54

web: www.jjajans.com | **email:** info@jjajans.com | ajansjj@gmail.com

© **Ajans J&J** - 2019 | **Sertifika No:** 44569

Bîra Helbestê - I | ROBOZIK

Amadekar: Mehmet Saîr ARZÛ

J&J - Helbest: 0527

Çapa Yekemîn: Berfanbar 2019

Çapa Duyemîn: Adar 2020

ISBN : 978-625-7978-10-1

Naveroksazî: Azad ZAL | **Zimansazî:** Adil QAZÎ | **Rûpelsazî û Bergsazî:** J&J **Wêneberg:**
Medya Uren

Baskî: Azde Ajans Basım Yayın Dağıtım Tasarım San. Ve Tic. Ltd. Şti. **Adres:** Kızılay Mah.
Menekşe 2 Cad. No: 25/11 Çankaya | ANKARA **Telefon:** +90 545 376 21 22 | **Sertifika No:**
[AZDE AJANS | 40800]

© Mafê wê parastî ye. Ji bili danasîne bêyî destûr bi tu awayî nayê kopîkirin û nayê belavkirin.

Bîra Helbestê - I

ROBOZIK

Amadekar: Mehmet Saît Arzû

Mehmet Saîr Arzû; di sala 1981î de li gundê Xirbizilê ya Xana Axpar (Çinar)ja Amedê ji dayik bû. Dibistan li gundê Xirbizilê û li navçeya Xana Axpar xwend. Di dû re li zanîngeha Cûmhûriyetê beşa Civaknasiyê kuta kir. Di wan salan de ji ber sedemên polîtîk demekî kin di zindanê de ma. Pişt re li zanîngeha Gaziyê lîsansa bilind kuta kir. Ji zarokatiya xwe de bi wêjeyê ve têkildar dibû. Di salên zanîngehê de tevî hevalên xwe di nava karê kovara Kizilirmak de cih girt û editoriya kovarê kir. Di çapemeniya azad de di beşa înternetê de çend nivîsên wî hatin weşandin. Ji salên nodî pê ve bêtir li ser zimanê Kurdî têkildar bû. Demek dirêje di nava hevalên xwe yê wêjehez de xebatên zimanê Kurdî dike û bêtir jî li ser helbesta Kurdî hûr û kûr dibe.

Berhemdarî

- * Bir Daha (Helbest), Weşanên J&J, 2016 - Amed
- * Çokeşli Evlilik (Lêkolîn), Weşanên J&J, 2016 - Amed
- * Banga Bêdengiyê (Helbest), Weşanên J&J, 2019 – Amed
- * Bîra Helbestê | ROBOZIK, Weşanên J&J, 2019 - Amed

NAVEROK

◊ PÊŞGOTIN	11
◊ DESTPÊK	13
» hevdeh cot	21
◊ Berken Bereh	23
» Jiyanname	23
» Berhemdarî	23
◊ Helbest	23
◊ Werger	24
» Şînameya Robozkê	25
◊ Kilama Robozkê/	25
◊ Nalînên Robozkê/	28
◊ Pênûsa Robozkê/	31
» Robozkê	32
◊ Kamran Simo Hedilî	33
» Jiyanname	33
» Gazînameya Bêbersiv	35
» Sî û Çar Hêstir	37
» Siwarên Dilkevok	38
◊ Xakî Bîngol	41
» Jiyanname	41
» Berhemdarî	41
» 34 Kêl	42
◊ Occo Mahabad	43
» Jiyanname	43
» Berhemdarî	43
» Çiya	44
◊ Şevger Çolo	46
» Jiyanname	46
» Qlaban	47
◊ Îhsan Bîrgul	48
» Jiyanname	48
» Berhemdarî	48
» Emrê Xêrnedîtî	49

» Sawa Şevê.....	50
◊ Mervan Serhildan.....	51
» Jiyanname	51
» Berhemdarî.....	51
» Robozik	52
◊ Sêvgul Şaşmaz	53
» Jiyanname	53
» Sîh û Çar.....	54
◊ Mouhemed Ehmed	55
» Jiyanname	55
» Berhemdarî.....	55
» Robozik	56
◊ Seydayê Dilxwîn.....	57
» Jiyanname	57
» Berhemdarî.....	57
» Ezim Ez Robozikî	58
◊ Încî Egîd	59
» Jiyanname	59
» Behremdarî:.....	59
» Stranbêjo	60
» Hêvî.....	62
» Ro	63
◊ Sebrî Vûral.....	64
» Jiyanname	64
» Behremdarî:.....	64
» Robozik	65
◊ Fatma Taşli Tunç	66
» Jiyanname	66
» Robozik	67
» Kezeba Kul	68
◊ Mehmet Şirin Bulga	69
» Jiyanname	69
» Berhemdarî.....	69
» Destana Zarokên Serbixwe.....	70
◊ Roza Metîna	72
» Jiyanname	72

» Berhemdarî.....	72
» Helbesta Awaza Koça Dawiyê.....	73
◇ Ednan Dogan	74
» Jiyanname	74
» Berhemdarî.....	74
» Neçe.....	75
◇ Abdullah Yavuz	77
» Jiyanname	77
» Berhemdarî.....	77
» Evîndarê Rojê	78
◇ Ronahî Farqînî.....	79
» Jiyanname	79
» Robozik	80
◇ Hasbey Koksâl	82
» Jiyanname	82
» Çend Caran.....	83
◇ Sultan Yaray	84
» Jiyanname	84
» Berhemdarî.....	84
» Êş Em in.....	85
◇ Mem Bawer.....	86
» Jiyanname	86
◇ Dîwanên wî.....	86
◇ Wergerên wî.....	86
◇ Gotinên muzîkê.....	86
◇ Pirtûkên Zarokan.....	87
» 33+1	88
◇ Hogir Berbir	90
» Jiyanname	90
» Berhemdarî.....	90
» Bîrdariya Roboskê	91
◇ Selîm Temo	96
» Jiyanname	96
» Berhemdarî.....	96
◇ Helbest.....	96
◇ Roman	97

◇ Pirtûkên zarokan:.....	97
◇ Lêkolîn û gotar	97
◇ Tipguhestin	97
◇ Edîtorî	98
◇ Xelatên ku wî wergirtine	98
» Li Roboskê.....	99
» Bihêle Ez Neçim.....	100
◇ Kadîr Çelîk.....	103
» Jiyanname	103
» Berhemdarî.....	103
» Ji Bo Bîranîna Komkujiya Robozik	104
» Kenê Zarokan Tê Kuştin	105
◇ Fewzî Bîlge.....	106
» Jiyanname	106
» Berhemdarî.....	106
» Keservedana Not û Pêncemîn.....	108
◇ Necat Baysal.....	112
» Jiyanname	112
» Berhemdarî.....	112
» Dengê Robozkê	113
◇ Nûroj Mûnzûr Tezel.....	115
» Jiyanname	115
» Xem(sar)e	116
◇ Yucel Aslan	123
» Jiyanname	123
» Berhemdarî.....	123
» Şeva Bê Deng	124
» Robozik	125

**Bi munasebeta salvegera heştemîn;
ji bo cangoriyên Robozikê**

PÊŞGOTIN

Hin hizir hene heta kû di bîra mirov de baş neyên gihêştin an jî hêzê di xwediyê xwe de nebînin nawelidîn. Ev hizir jî ji wana ye ku demek dirêje difikirîm. Me îro ew hêza di xwe de dît û li ser vê xebatê gavek avêt. Weka hûn jî dizanin welatê me gelek êş û elem kişandiyê. Cih nemaye ku Kurd lê nehatine kuştin, qetilkirin û nefikirin. Li hember hemû zilm û zorê tekoşîn jî bê navber berdewam kiriye. Pê re şahiyên me jî li gor jiyana me rengîn bûne. Bi jiyana û têkoşîna pîr û dapîrê me, bi taybetmendiyê xaka me ya qedîm çandêke pîr dewlemend derketiyê holê. Lazime em xwedîtiyê li vê çanda giranbiha bikin, mafê wê bidinê û tiştêkî di ser xîna an jî bêyî ku xera bikin bigihînin zarok û neviyên xwe. Ji bo herdem bi me re bijîn, wenda nebe, divê êş û şahiyên me, lehengên me jî, rojên me yê taybet û her cûre çanda me qet bê xwedî neyê hiştin. Ev xebat jî ji van rastiya welidî. Li gor wê, qandê qaweta me bigihê û alîkarî û tevlibûnê çê bibe, bi sernavê "Bîra Helbestê" em ê her carê bi mijareke cûda derkevin pêşberî we. Daxwaza me ewe ku em bi rêya helbestê wêje ya xwe xurt bikin û 'bîr' a xwe bi hemd dagirin. Da ku êşên me jî û bi giştî çanda me jî neyê ji bîr kirin. Ger ev xebata têrkarî yê ji wêje yê re an jî ji dîrokê re çêbike, ne tenê ez, emê hemû bextewer bibin. Lewra ev komxebateke û ne ya min bi tenê ye. Ji xwe li ser milê kesekî/ê bi tenê jî naçe serî. Loma divê em hemû haydar bin û ji vî karê qedîm nemînin. Dibe ku di beşa duyem a 'Bîra Helbestê' de ez jî weka we tenê nivîskarek an jî hew xwendevanek bim. Ez vê hêza di nivîskar û

xwendevanên zimanê Kurdî de dibînim. Hêvîdarim ev kar û barê me, weke çemeke bê dawî herikbar be û bi hemû mijarên me yê taybet, li hemû xaka Kurdîstanê bigere û xwe bigihîne hemû mirovan...

Di Bîra Helbestê ya yekem de, ji ber ku em di nava rojên heştemîn salvegera komkujiya Robozikê de ne, me ew mijar girt dest. Dibe ku me xwe baş neanîbe ziman an jî ji ber hinek kêmasiyan me xwe negihandibe we gelek kesan. Lew, vê neqlê tevlibûnek bi dilê me çênebû. Di vê mijarê de ez li hemberî we hemûyan xwe mehçûp dibînim. Hêvî dikim di demên pêş de, em kêmasî yê xwe ji holê rakin û bi tevlibûnek pir xurt em dîsa derkevin pêşberî we...

Mehmet Saîd Arzû

DESTPÊK

Di serî de divê em hinek qala xelet zanîn û xelet nivîsîna navê Robozikê bikin. Ji ber ku di medya yê de ji dêvla 'Robozik' bi vî hawê xelet (Roboskî) hatiye bikaranîn, mixabin bandor li me hemûyan kir û me jî, navê rast ê ku niştecihên wir bikar tînin, ji bîr kir. Mixabin di vê pirtûkê de jî gelek nivîskaran, bêtir navê şaş bikaranî bû. Bi destûr an jî bê destûr qasî ji destê me hat me sererast kir. Lebelê dîsa jî di vê warî de em xwe rexne dikin. Li ser nav û wateya Robozik, nivîsa rojnameger Murat Bayram hêjayî bibîrxistinê ye.

Murat Bayram Kî Ye?

Murat Bayram; Di sala 1987an li Şîrnex ê ji dayik bûye. Edîtorê bianet kurdî ye. 10 sal in ku karê rojnamegeriyê dike. Di Kurd-1 TV, Rojnameya Evro, Waar TV û Kurdistan 24 TV yê de weke edîtorê nûçeyan, qunciknivîs û nûçegihan xebitiye. Bayram, ji bo medyaya navneteweyî (New York Times, Al Jazeera International, Deutsche Welle, Middle East Eye û RT TV yê) wêne û video girtine, nûçe nivîsîne û wergêrî kiriye. Di sala 2012a jî hêla Zanîngeha California Kaes a Los Angeles ê, hêjayî xelata "Nivîskarê Herî Ciwan, Afîrîner û Resen Dinivîsîne" hate dîtin. Di sala 2014a jî aliyê Cemiyeta Rojnamegerên Başûrêrojhilat ve hêjayî xelata "Di Beşa Nûçe û Bernameyên Kurdî de Rojnamegerê Salê" hatiye dîtin.

"Gelek cih hene ku ew bi navê çiya, çal, ro û newalên wî cihî têne binavkirin. (Wek: Çelê, Sêgirik, Mêrgesor, Sipîndarok) Vêca li rexa Robozikê jî "Ro"yek "boz" derbas dibe û Robozikê jî navê xwe ji wê wergirtiye.

Ro-boz-ik çi ye?

Ro/robar; ava ji çem biçûktir e, **boz;** renekê li navbera spî û gewrî de ye, **ik;** paşgira biçûkkirinê an jî binavkirinê ye. (Wek girik: girekê biçûk e, ew hevîrê ku mirov bi destekê dikare bigire girik e. Girik navek e.)

Robozikî çi ye?

Ew kesên ku ji Robozikê ne Robozikî ne.

Wek: Dihokî, Cizîrî, Mêrdînî.

Robozigî çi ye?

Xelkê Botanê ji bo sivik kirina axaftinê piraniya “k”yên paşiyê wek “g” dibêjin. Xelkên Gundikî dibêjin “em Gundigî ne” yên Robozikê jî di axiftina rojane de dibêjin “em Robozigî ne”

Roboskî çi ye?

Her dîsa di sivik-axiftina rojane de, gelek caran “z” û “s” dikarin cih biguherin. Ji xwe xelkên Robozikê dema ku diaxivin mirov gelek caran ji herfa “z”yê zêdetir herfa “s”yê dibihîze.

Wek: Ez Roboskî me “s”, ez ji Gundê Robozigê me “g”. Her dîsa herdu guhertin bi hev re tu car nayê gotin. Yanî ew kesên dibêjin “ez Roboskî me” herweha dibêjin: “Ez ji Gundê Robozgê me” nabêjin “ez Robosgîyê me” an jî “ez ji Gundê Robosgê me.” Mixabin gundekê me yê Şirnexê bi bûyereka(komkuji) nexweş û dilêş bi nav û deng bû, dîsa mixabin bi navekê “xellet-çewt” li ser wî gundî, nûçe, helbest û kitêb hatin nivîsî û belgefilm hatin çêkirin. Di paneleka li ser kitêbeka bi navê Roboskî de, nivîskarê bi nav û deng ê Şirnexî, Berken Berehî ji nivîskarê kitêbê re gotibû: Ez nizanim çi bibêjim! Ji beriya ku şairek kitêbekê li ser gundekê binivîse ma ne pêwîst e ku navê wê rast binivîse?

Çi bûbû?

Di 28 Kanûna Pêşiya (Berfambar) ya 2011ê de, balafirên şer yên TSKyê(Hêzên Çekdar ên Tirkî) bombe baradibû ser 35 welatîyên ji gundê Robozik û Bêcihê

yên navçeya Qilabanê ya bajarê Şîrnexê û ew kuştibûn. 281 xizmên wan welatîyên hatin kuştin serî li Dadgeha Qanûna Bingehîn daye lê dadgehê serlêdana wan qebûl nekiriye. Li ser vê yekê welatîyan serî li Dadgeha Mafên Mirovan a Ewropayê dabû.”¹

Mixabin bi dehan sala ye êşa li xaka Kurdîstanê tê jiyîn bi dawî nebû. Robozik jî, ji wan cihan yek e ku êşa wan tu carî bi dawî nebû û birînên wan nehatin cebirandin. Weka tê zanîn niştecihên wê heremê ji ber xizanî û polîtîkayên dewletê ji neçarî karê kolberiyê dikin. Ev rewş û rastî ji aliyê civakê û hemû saziyên dewletê têzanîn. Gelek caran di bin navê bacê de pere ji kolberên xizan tê stendin. Lê dîsa jî li gor rewşê gelek dem tên sûcdar kirin û ‘cezakirin’. Nêzîka pênc sal piştî komkujiyê, şeva 29ê Gulan a 2016an, li ser rêya vegeerê îja bi tanq û topan, bêyi ku hişyar bikin gundiyan Robozikê dîsa hatin topbaran kirin. Di vê bûyerê de jî Wedat Encu di cih de û yek ji pênc birîndaran; Yılmaz Encu jî piştî du rojan jiyana xwe ji dest dan.²

Di wê navberê de, 281 xizmên wan welatîyên di 28ê Kanûna 2011an de hatibûn kuştin serî li Dadgeha Mafên Mirovan a Ewropayê dabûn. Mixabin DMME yê ku vê êşa giran û kûr ji birva kiribûn û heft sale çî biryarekê nedabûn. Ji ber belge du roj dereng çûbû Dadgeha Qanûna Bingehîn, Dadgeha Mafên Mirovan a Ewropayê jî heman hincet nîşanda û doz qebûl nekirin. “Parêzeran doza Robozikê ji ber ku belgeyên pêwîst du rojan dereng şandibûn Dadgeha Qanûna Bingehîn, wê dadgehê serdana wan qebûl nekiribû.

1 . <http://bianet.org/kurdi/mafen-mirovan/203969-nave-wi-gundi-roboski-e-ne-roboski-ye>

2 . <https://www.demokrathaber.org/guncel/ikinci-roboski-katliami-yilmaz-encu-de-yasamini-yitirdi-h67776.html>

Dadgeha Mafên Mirovan a Ewropayê jî bi heman sebebê serlêdan qebûl nekiriye.”³

Di vê warî de dibe rexne li berpisyarê dozê jî bê kirin. Lê rastîyek li holê heye ew jî dewletê Ewropa û biryarê sazîyên wan ên navneteweyî bi polîtîkayên Tirkiye re giradayî ne. Lewra êşên Kurdan û niştetihên Robozikê ti carî bidawî nebûn. Xizmên wendahi-yên Robozikê bi dehan daran hatin binçavkirin û cezakirin. “Komeleya Ji Bo Dinê Aştî, Ji Bo Roboski-yê Edalet (Roboskî-Der)” ku malbatên di Qetliama Robozikê de hatibûn kuştin ve hatiye dameziran-din, çalakiyên wê ji hêla Wezaretê Karên Navxweyî ve hat sekinandin. Komale hat girtin û dest danin ser hemû alavên wan. Ji malbatên Robozikê Ferhat Encu yê parlementerê HDP ê di 4ê Mijdara 2016an de hate girtin û 4 sal û 7 meh ceza lê hat birin. Dîsa ji xizmên li Robozikê hatin kuştin û di heman demê de berdevkê komelaya Roboski-Der ê Welî Encu di 22ê Gulana 2019an de hate girtin û hîn jî di zindanê de ye.⁴

Agahîyên li ser vê êşê bi vê hawî dirêj dibe û diçe... Em hêvî dikin ev berhema dengê wan bigihê hemû der û doran, êşên wan bi parvekirinan hinek sivik bibe, lê belê Robozik ti carî neyê jibîrkin....

23. 12. 2019 | Amadekar

3 . (<http://bianet.org/kurdi/mafen-mirovan/197277-dadgeha-mafen-mirovan-a-ewro-paye-serledana-ji-bo-qetliama-robosike-qebul-nekiriye>)

4 . <http://bianet.org/kurdi/mafen-mirovan/182300-calakiyen-roboski-dere-hat-rawes-tandin>
<https://sendika63.org/2019/06/roboski-katliaminin-90-ayinda-adalet-cagrisi-katiller-bulunsun-553014/>

ROBOZIK

Robozik bû çend sal
Dil bi êşê re kirin kal

hevdeh cot

Xwîn li nav berfê ket û wê sor kir
Xwe gihand axê û li nav geriya
Ji ber zaliman êdî debar nedikir
Û xwe bera kûrahiya erdê da

Ev çend car bû êdî nedihat jimartin
Dîsa êşên giran bûbû para zarokên Rojê
Vê neqlê jî ji hovîtiya xwe nema bûn
Û hevdeh cot li dû hevdu rêz kiribûn

Mehmet Saîd Arzû

Berken Bereh

Jiyanname

Berken Bereh; Di sala 1954an de li bajarê Şirmexê hatiye dinê. Enstîtuya Perwerdehiyê ya Boluyê kuta kirîye. Cara yekê helbestên wî di kovara Tîrêjê de (yekem kovara kurdî ye li bakur9 de hatine belavkirin. Heta niha helbest û nivîsarên wî di gelek kovar û rojname û TVyên kurdî de belav bûne (Nûbûn, Nûdem, Jiyana Rewşen, Nûbihar û hwd.). Di sala 1998-1999'an de di pêşbirkên helbestê yê ji aliyê Komeleya Malbatên Girtî û Hukimxwarîyan û ji aliyê kovara wêjeyê Jiyana Rewşenê ve amade kirî de bi xelatên yekemînî û duyemînîyê ve hate xelatkirin. Di sala 1999an de bi navê 'Kulîna Kulîlkan' kovareke înternetî amade kir û çar hejmarên vê kovarê derketin. Ev yekemîn kovara înternetê li Bakur bû. Heman salê, di rojnameya Fıratta Yaşamê de dest bi nivîsîna stûnên bi Kurdî kir. Bereh di sala 2013'an de bi maweya salekê di rojnameya Evrenselê de li ser wêjeyê stûn nivîsîn. Hin helbestên wî li tirkî, almanî, fransî, erebî û farisî hatin wergerandin, di antolojîyan de çî girtin. Di çendîn komeleyên civakî de tevli konferans û panelan bû. Nivîskariya xwe didomîne.

Berhemdarî

Helbest

- * Êş, Weşanên Sî, 2001
- * Şagirtên Evînê, Weşanên Sî, 2003
- * Pandomîm, Weşanên Belkî, 2006
- * Şîna Helbestê, Weşanên Doz, 2008
- * Dilê Min Palgeh e Ji Işqê Re, digel ên berê, Şerbeta Ji Êgir û Haikû, hemû berhem, Weşanên Lîs, 2011
- * Ji Dûriyê Re, Weşanxaneya Lîs, 2013
- * Xewna Dawî, Weşanxaneya Lîs, 2016
- * Xana Xemê, Weşanxaneya Lîs, 2018
- * Çemê Baranê, Avesta, 2019

Werger

* Lapis Lazuli, Mehmet Altun, Weşanxaneya Babil, 2011

* A Deryayê Gotî / Denizin Söylediği, Mustafa Köz, Weşanxaneya Lis, 2012

Şînameya Robozkê

Kilama Robozkê/

were wey lê lê wey lê lê wey lê lê wey lê lê wey lê ê êêêê
ax ax aaax aaaaaaaaax!
felekê li me xayîne wey lê êêêê
de hûnê rabin lezkin bilezînin
hawara me ragihînin hewlêr, mehabad û amedê
de bila heçî kurdin
werin vê xopana çiyayê Tilîlehê
xweşmêr û tîfal û xortê me Robozkiyan birevînin
wele wek cara ji caran bêbextê romiyan
fermana me kurda rakiriyê
sing û bere mi evdala xwedê
û sih û heşt karwanciya
daye ber tanq û top û firokeyan
wey lê lê felekê xayînê lê lê

erê, bûkê digot ezê qirigê,
wile vê berêvara reş î wehş
me yê berê xweşmêrên xwe daye rêka dûr e
ax wile me nedizanî çûn heye hatin tune
xweyê mirî kor e

çiyayê tilîlehê bi dar û ber e
li jorê hawar û gazî
li jêrê geliyê kerre
ezê çawa xwe bigihînim delalên xwe
ku wiha li ser sere min evdala xudê
mirin digere
ax ez neminim ez neminim ez neminim dayê

lo Şivano te yê gotî
ezê biçim têra lingekî protez mal bînim
da birayê min bikare temaşa min
bike bê çawa gogê digerînim
ax de wile ez neminin ez neminim ez neminim dayê

lo wile Serwetî gotî
emê nivê şeve hatîne kopê
me yê elektrîkên xwe vêxist û girt
da leşker bizanin ku em in
lê wan em dane ber topan
berê me dane kortê
wele dema em li hev kombûne
firokeyan li me bombe barandine
wezê qulibîme nav berfa li jêrê
wele min nizanî em dane ber devê xencerê
ax ez nemînim ez neminim ez neminim dayê

wile bi dengê bombeyan emê bezîne
me di rê de sê cemseyên leşkera dîne
lê li me nesekinîne
me yê telefonê alayê kirî
fermandarê alayê gotiye ew yên we nîn e
ax ez nemînim ez neminim ez neminim dayê

lê dema me xwe gihande kopê
me dît wa kezab û rêviyên mêrxasên me
ax biravo wê tevli yên hêstiran bûne
hinek ji wan ne ling e, ne çav e, ne berîbedene
ax ez nemînim ez neminim ez neminim dayê

wile me yê wê şêvreşê
parî û hûrên delalên xwe
ji bin tehtan, ji nav berfê..deranîne
wek bendekan li hêstiran siwar kiriye
ax wile kesek nîne şîna me bigerîne
ax ez nemînim ez neminim ez neminim dayê

II.

Nalînên Robozkê/

beriya esman hilweşe
stêrk bixuricin
min bi deste birayê xwe girt
xwe avêt himbêza çiyayê tilîlehê
xuda neyine serê kafiran

III.

min ne dê û ne bav e
stûn û ezîzê min tu bû yî
va tu jî çûyî
ez ê çî xwelî li serê xwe bikim

IV.

te dixwest bibî endezyar
ji me re qesr û qonaxan lê bikî
destek te ma li wî alî
çavek te di bin tehtekê de

V.

du birayên min hebûn
her yek ji wan welatek
niha di heman qebrê de
wek tovê binefşekê

VI.

min dixwest gulbihara min
vê biharê daweta me çêbibe
ax!nehiştin bêbextên romê
wan çend perûyên di çeltî de
bide yeka din
xêra miriyan

VII.

bibore kezîzera min
ketime bextê te
ew şara ji sûka duhokê jî
ma di bin wan topan de

VIII.

xema min nayê bi kuştina min
dîsa barê xwişk û birayê min
-ku dixwînin li xerîbiyê-
ma li ser milê te bavo

IX.

em belengaz bûn
em bengiyê aramî û aştiyê
me bawerî anî bi romiyan
me nedizanî ti cara bextê wan nayê rayê

X

çavê min
ew deqa şîn
û guhê hêstira boz
ne kesekê xêra dît
ne gurya xwar
hê li nav wê diryê

XI.

qet xema nexwe dayê
wê wek pîvokekê bibijkive
ji hûrpariyên min ê berhevkirî
ji wî şîrê te yê helal
ku te di bagerên şevê de dayî
xwişk û birayê min
azadî

XII.

Pênûsa Robozkê/

her ku dilê wan bibije xwîn-şerabê
-çima em kurd tîn bîra wan-
ji bo pîroz kirina sersalê
ha çend cixarên bi çermê min hatîn pêçan jî
di berre bikêşe cergê xwe yê genî

bi serê kurdistana xwe kim
wê di gewriya we de neçe xwar
ew xwîn-şeraba wan zarokên we desteser kirî
li bêjû
li robozkê
li qilabanê

hûn bi dilpakiya xwe mirin ezîzên mino
axx!ez ê çawa bijîm li bin vî barê giran!

18.02.2012 / Şirnex | Berken Bereh

Robozkê

di şevtarîyekê de,
wek genimê li bin cercerê,
em perçiqîn û belav bûn.

dema em berhev kirin,
ne destê me hebû, ne jî bedena me.
kesî kes nas nekir.

em hê hildikişin,
wek dûyê di tarîyê de,
ber bi wargeha xwe.

kengî bizinek bikale,
pelek biweşe ji çiqê xwe,
dayîkek li hambêza xwe binihêre,
xwe ranagire... xwîn diçilke,
ji dilê min.

wek ku ew şev be.

Berken Bereh

Kamran Simo Hedilî

Jiyanname

Kamran Simo Hedilî; di Sibata 1955an de li gundê Hedilê yê bi ser navça Hezexê ve hate dinyayê. Ew di pirtûka xwe ya bi navê Lorîna Pênûsê de sedema nav guhartina xwe wisa dibêje:

"...Ji xewna reşikê tirsê, bi şeqama pîrikê di tarîreşa seqema şevkê meha Sibatê ya 1955an de min bi girî çavên xwe vekir. Nav li min kirin, lê wateya wî wan jî nizanîbû. Navê min kirin Faruk. Divê ku ez wijdana xwe xirab nekim. Paşnav ne wan li min kir. Berî ku ez werim dinyayê reşikê tirsê paşnavên bi zimanê xwe watedar li herê mêmê belav kiribûn. Destûra bijartina paşnavê jî kesî re tune bû. Pêwîst bû ku her kes ji van paşnavan yekî li xwe bike. Ji paşnavên ku reşikê tirsê belav kirin Aslan bûbû para malbata min. Vêca navê min bûbû Faruk û paşnavê min jî bûbû Aslan. Min ne ji navê xwe û ne ji paşnavê xwe hez dikir. Navê min mîna şalwarekî ku li mirovan teng bê, min ji xwe re teng didît. Paşnavê min jî mîna kirasê gurîyan bê çawa laşê wan di xwirêne û qet naxwazin li xwe bikin, paşnavê min jî bi gezan dihate min û ez gez dikirim. Roja min hêza bijartina nav û paşnavêkî bi zimanê xwe di xwe de dît, min şalwarê teng derxist û avêt. Kirasê ku ez gurî dikirim jî min bi şalwarê teng re qet qet kir û ew jî avêt. Li meydanê min şûrê xwe kişand, bi nav û paşnavê xwe yê nû Kamran Simo Hedilî li hemberê reşikê tirsê ketim nav bizavê."

Di zaroktiya Kamran Simo Hedilî de malbat, mala xwe bar dikin bajarê Batmanê. Di temenê ciwanîyê de dikeve nav tevgera azadiya Kurdistanê û ji ber wî awayî ji terefi Dewlata Tîrk ve du caran tê girtin. Di cûnta eskerî ya 12ê Îlona 1980î de bi hevalên xwe re derbasî rojavayê Kurdistanê û Lubnanê dibe. Xebata xwe li rojavayê Kurdistanê didomîne. Li wir jî gelek caran ji terefi Dewlata Surî ve tê girtin. Ji rojavayê Kurdistanê derbasî başûr û rojhilatê Kurdistanê dibe. Li rojhilatê Kurdistanê ji terefi Dewlata Îranê ve jî tê girtin. Her sê dewletên ku Kurdistanê di bin destên xwe de digirin, wî digirin û zilma xwe nişan didin. Kamran Simo Hedilî di amadekarî û xabata 15ê Tebaxa 1984an a çekdarî de cih digire û ji nû ve di tevgerkirina gel de li bakurê Kurdistanê cihê xwe digire. Ew, endamê Yekîtiya Nivîskarên Swedê ye û endamê Pena Kurd a Navnetewî ye. Vêga ve serokê Îns-

tutiya Kurdî li Stockholmê ye. Ji 1982an ve dinivîse. Kurteçîrok, helbest, destan û lêkolînên wî di rojname, kovar û malperan de hatine weşandin.

Berhemdarî

- * Lorîna Pênûsê [Helbest] Weşanên Kîtabî Arzan Stockholm - 2004
- * Civata Giyanan [Kurteçîrok] Weş. Navenda * * Pedagogiya Kurdî, Stockholm - 2006
- * Ji Enfalê Şeveke Bê Sibeh [Helbest] Weş. Navenda Pedagogiya Kurdî, Stockholm - 2006
- * Min Deng Kuştin [Helbest] Weş. Navenda Pedagogiya Kurdî, Stockholm - 2006
- * Helbest Çi Ye [Lêkolîn] Weş. Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2009
- * Kîjan Kulîlk Çavên Te Ne [Helbest] Weş. Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm - 2009
- * Babilîsok [Roman] Weş. Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2012
- * Pêxemberê Jibirçûyî MANÎ [Roman], Weşanên Ar, Stenbol - 2013
- * Pêxemberê Jibirçûyî MANÎ [Roman] Çapa 2^{min}, Weşanên Ar, Stenbol - 2014
- * Dilê Xewnên Xwe Me [Helbest], Weş. Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2015
- * Qêrîneke Bêdeng RINDÊXAN [Roman] Weşanên Aram 2015
- * Qêrîneke Bêdeng RINDÊXAN [Roman] Weşanên Çapa 2^{min} Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2016
- * Berbanga Êvara Mirî [Roman] Weş. Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2017
- * Berbanga Êvarê [Helbest] Çapa 2^{min}, Weşanên J&J, Amed - 2018
- * Dilopên Lal [Helbest] Çapa 2^{min}, Weşanên J&J, Amed - 2018
- * Ji Enfalê Şevên Bê Sibeh [Helbest] Çapa 2^{min}, Weşanên J&J, Amed - 2018
- * Kîjan Kulîlk Çavên Te Ne [Helbest] Çapa 2^{min}, Weşanên J&J, Amed - 2018
- * Lorîna Pênûsê [Helbest] Çapa 2^{min}, Weşanên J&J, Amed - 2018
- * Min Deng Kuştin [Helbest] Çapa 2^{min}, Weşanên J&J, Amed - 2018
- * Helbest Çi Ye [Lêkolîn] Çapa 2^{min}, Weşanên J&J, Amed - 2018
- * Pêjna Baranê [Roman] Weşanên J&J, Amed - 2018

Gazînameya Bêbersiv

zarezara bê û niyazên dayê
hêrsa heft çîyan dihejînin
ev kulbirîn
li sextesînoran dilerize
siya hawaran ronahiya rojê dibire
kezîzerên Goyî
dîsa dimînin bî
zarok sêwî
bêhna axa şil
ji çavên şil dibare
bav di dûyên cixarên xwe de difetisin
û rondikan pêşkêşî xemê dikin
dayîk li şîn û reşgirêdanê
bi keserkêşiyê dergûşa xweşmêran dihejînin
birîna dil ya kevnar
li bin bager û seqema sar
laş lorî ne
peyv lorî ne
sirûd lorî ne
helbest, xewn, Quran û meshef
di xwîna berendamzavan de digevizin
ji harmoniya jançiyayî
ji hêviya sêwî mayî
ji sirên dîroka serserî dipirsin
hesp û hêstirên westiyayî
laşên nûciwanan
li ser bedena xwe dihejmêrin
newal û gelî mişt in ji girî
welatek îro
li Roboska xemgiran
li ser sî û çar xeyalperestên nûjînê
li ser heval, pismam, xizm û birayên yek birînê

li ser rênasê riya Heftanînê dilorînê
li jor balefirên dilhejîn
li jêr fuzeyên devagir
hezkirin û hêvî

kirine têkçûnên kirasxwînê
rêsefer e bêveger
kirine xelata beravêtina sala çûyî
vê sersalê jî
birîn di kendalê jîna dayîkan de vekirin
li vir eniya çarenivîsê sor e
li vir malmezin û malbiçûk
welatfiroş û cahş û pîs
serserî û çavbirçî û pêxwas
bazirgan û kiryar û şivan
serok û welatperwer û pakrewan
yar û şoreşger û evîndar
bi ferhengê talana zimanê xwe
bi asoyê hatinê û reşgirêdanên xwe
bi şîn û bextewariyên xwe
û bi ol û êlên xwe
li şûnwarê ji kefenê xwe zayî
li sînorê qêrînên mirinê dijîn

Kamran Simo Hedilî

Sî û Çar Hêstir

sî û çar ferîşteyên girî
bi sî û çar hizirqencî
bi sî û çar peyvqencî
bi sî û çar karqencî
bi rondikên pîroz
meşîn qêrînên te
bombeyên
kolanên Helebçe ne
di devê te de diteqin
dilên şikeftên Dêrsimê ne
di dilê te de radiwestin
paqijiya
hezkirina bêtawan in
xewnên zarokên te
Roboska min

Kamran Simo Hedilî

Siwarên Dilkevok

siwarên dilkevok
bi dilê xwe
sorlêvên hatinê maç kirin
bi hêvîyên dûrmayî
bi dostanî û bawerî
li pey vegerandina talan
û vêxistina agirê temirandî yê
hurmûzgehan meşîn
ji şerma firotina keç û jinan
serî hildan
li şûnwarê çiyaperestê çiyayên jorî
bi jînhezî û dilkulî
li şikefta şewekariya Manî
bûn dîroknasên pirtûkên kevirî
bûn pêxember, stranbêj û pêşengên pêşî
ji goristana bênavan
nasnavê lehengiya xwe girtin
li serdema xewnkuj
bi ala jînxeşiya jînê derketin rê
rênasên min navê wan kirî
şênîyên welatê dengbirî
wêrekên tirs avêtî û gul rizgarkirî
bermaya şitila giyanê Diyako ne
ji nav rûpelên dîroka xemgîn
evîndarên şoreşeke sorspî ne
li Cûdî hevalên Lawikê Xerîb in
henasa serfiraziya tijî nûjîn in
li nav pêlên çemê êşê
pisporên têkoşînê
keştivanên keştiya rizgariyê
neviyên Nûhê Şirnexî ne
bi qêrîn û bangewazî

li xakê naletkirî
cejnîpîrozî nêzîkî sibehê kirin
çireronî
di wijdanên mirî de vêxistin
herika dîroka bêhngenî
zîvirandin jînhatina serfirazî
şûnwarê şêrgelan şên kirin
bi şanazî
dilê xwe
di destên xwe de
pêşkêşî serkeftinê kirin
bi nûgatan û nûeyatan

nûşagîtî perwerde kirin
nexşên hemû
daxwazên windabûyî
bi awirbaziya xwe kom kirin
bi şadbayê bextewarî
kavilên stargeha bêstar
baxçeyên xewnan
bi şenkenê şox û şengan şîn kirin
giyanên li ber piyên sêdaran
zimanê qedexekirî anîn çoşa axaftinê
xweşnav in
gulreşin in
parêzvanên dilmortal in
zane û pêşengên nûdestanê
serhişkiya helbesta berxwedanê
aheng û awaza strana evînê ne
rêwiyî rojê
rêwiyên anîna bihar û baranê ne
bi lêvên sormohrkirî
bi mafdarî û kenê dawî
şîn û bextewarî

anîn her malê
her kolanê
her tax û bajarî
bi dengê defa cengê
kur û keçên tovê kenê jînê
zerkeziyên heyvê şeh kirin
di kutekuta dilê şevê de
lêvên stêran maç kirin
şênîyên welatê dengbirî
wêrekên tirs avêtî û gul rizgar kirî

Kamran Simo Hedilî

Xakî Bîngol

Jiyanname

Xakî Bîngol; Di sala 1975 an de li bajarê Muşê li gundê Sahagê ji dayik bûye. Piştî dibistana seretayî karê ajokariyê dike. Di salên 90î de tevgera Kurd nas dike û di sala 1995an de koçî Almanya dike. Du heb pirtûkên wî yê helbestan hatine weşandin. Gelek helbestên wî ji hêla gelek hunermendên Kurd ve bûne stran. Xakî Bîngol 25 salin li Almanya diji.

Berhemdarî

Yara Dema Kulilkan (Helbest, Weşanên AR, 2012)

Tîna Dilê Min (Helbest, Weşanên AR, 2019)

34 KÊL

Lawê dayikekî birîndar im!
Bîst û heşt rim,
Li pişta dayika min xistibûn.
Çem û newal sor diherikîn.
Li ser sînga dayika min,
Gul stûxwar vedibûn.
Rima herî dawîn,
Min ji destê wan girtibû.
Û sih sal in ku,
Birînên dayika xwe didirûm
Û derman dikim,
Şeva çûyîn,
Li Robozik ê 34 kêl dîsa bişkivîn.

Xakî Bîngol

Occo Mahabad

Jiyanname

Occo Mahabad, di sala 1977an de li Wanê hatiye dinê. Piştî qedandina zanîngeha Stenbolê dest bi nivîsandinê dîke. Her weha di kovarên wekî Çîrûsk, Asiva, Pengav de nivîs û helbestên wî hatine weşandin, dîsa di gelek malperan de nivîsên wî hatine weşandin. Ji xeynî helbestan ji bo filmên biyanî binnivîs amede kirine.

Berhemdarî

Helbestên Dinik, Helbest, Weşanên Ava, 2012

Êşên Qehbik, Helbest, Weşanên Do, 2013

Rondikên Binevşê, Weşanên Do, 2016

Dem, Helbest, Weşanên Na, 2017

Bi Dizîka Were, Helbest, Weşanên Na, 2018

Antolojîya Helbestvanên Nûjen yê Kurmancên Bakur, Lêkolîn, Weşanên Na

Çiya

Ev çiya ne rûpelek e
Tu nikarî
Li gor dilê xwe

Bi qelemekê xêz bikî
Tu hêz nikare
Serê wî çiyî bitewîne
Ev çiya ne keştiyek e
Tu nikarî
Berê wî bidî ber bayê
Ev çiya
Çiyayê qaçaxçiyane
Rê kevir in
Bêdar in
Bêdor in
Çûyîn û hatin
Bi mirinan diwestin...

Hêyy bavo
Dengê bilûrên şevê
Bi hespên qemer diaxivin
Hêyy bavo
Ev çiya kalemêr e

Tofan e
Birûsk e
Bager e mêr e şêr e
Qîzaniya bûkan didize bi hêvîyan
Rondikên kuran dipêçe bi hesretan
Salên kal û pîran dialêse bi xizaniyan
Sebirên dayik û bavan dikuje bi zayînan
Qêrînên zarokan dixeniqîne bi fermanan..

Ev çiya
Çiyayê qaçaxçiyân e
Çûyîn û hatin
Di navbera jiyîn û mirinê de îmana xwe dide
Dengê wî çiyî baş guhdar bike

Ev çiya
Çiyayê qaçaxçiyân e
Xwe dikuje
dîsa jî serê xwe li ber zaliman natewîne
Ev çiya çiyayê Kurdan e
Bi xwîn e
Bi girîn e
Bê gor û dost e
Xwe dikuje
dîsa jî serê xwe li ber zaliman natewîne...

Occo Mahabad

Şevger Çolo

Jiyanname

Şevger Çolo; Ez li nêzî Cizîra Bota li gundê Hoser jiyay dikim. Ajokariyê dikim. Di navbera Başûrê Kurdistan û Bakûr heta bi tevahî bajarên Tirkîyê Îran û Azerbayjan, bi cil û bergê kurdî diçim û tîm. Yanî bi barkêşiyê debara xwe dikim heroj li bajarekî xeribim û dûrî zarokên xwe me. Di projeya min de xebata xeta ewropa jî heyê di pêşê rojê de lê hê nebûye teqez. Mixabin min hêj yek berhem jî çap nekiriye û min xwe tîr û amade ne dîtîye. Lewma ez ne nivîskar û helbestvanim. Tenê bi jiyana rojane çandî jiyay dikim û li zimanê xwe dibim xwedî . . .

Qlaban⁵

“Min li tixubekê termê xwe dît.”

Min li newalek nêzî tixubekî termê xwe dît
Terîşên cilê min li nav wan lata bela bibun
Pêlava min gindirî wê dolê bibu û min dît
Min termê xwe li hêstiran barkir anî malê

Ji nav wan tehtên asê bi girêdana werîsa
Tinê êrîşek ezmanî karî min bikujê dîsanê
li dadgehê hêstira westayî jî guneh bar bu
Bi arîkariya termê minî tundrew tewanbar

Hikum dixwar ji zagonên desthilat dariyê
ser terîşên cilên xwe û termê xwe digrîm
xwidê jî li ezmana şahidî dikir bê deng bu
Bedena min a mirî qetê xwe kom dikirin

Şevger Çolo

5 . “Min li tixubekê termê xwe dît.” [Ronî Reşo] *Ev helbest ji vê gotinê tê*

Îhsan Bîrgul

Jiyanname

Îhsan Bîrgul; Ji Agiriya Serhedê ye. Li mezraya Tarimê ya li ser gundê Meyayê (Bi navçeya Giyadîn a Agirî ve girêdayî ye) hatîye dinê. Nêzî deh salan e xebata li ser zimanê Kurdî dike. Di çend kovaran de nivîsên wî hatin weşandin. Niha jî li gorî derfetan di malpera înternetê ya bi navê “Diyarname” de dinivîsîne. Li gel xebatên Kurdî zaningeha Anadolu beşa “Pêwendiyên bi gel re û reklamvaniyê dixwîne...

Berhemdarî

Gotinên Nivcomayi (Helbest, Weşanên AVA, 2018)

Emrê Xêrnedîtî

Ji emrekî xêrnedîtî
Di reşşevekî de
Zarokatiya min hate dizin
Her dilop xwîna min bû keser
Keser bûn rûbar herikîn
Herikîn sî û çar şaxan
Li ser hinarikên tîştîştî
Destên wesle wesle...

Îhsan Bîrgul

Sawa Şevê

Em bi stêra kerwankûj ve xapiyan
Na na bi heyverona berfanbarê
Şev xapînok
Heyveron xapînok
Sewtek li me teselî bû
Sewteke bêxwext
Em bê rext
Dinya ker
Şev sawî
Qesas bêbext..
Me birînên hev jimart
Kêl bi kêl
Xulek bi xulek
Gazinc û hewara me li hewa ma
Tu kes hewariya me nehat
Ne Xweda ne jî evd...

Îhsan Bîrgul

Mervan Serhildan

Jiyanname

Mervan SERHILDAN; di sala 1958an de, li bajarê Mêrdînê, li navçeya Şemrexê ji dayik bûye. Diya wî Bedrêya Sêlimê Emer e (ji gundê Şewaşi), bavê wî jî Felîtê Mehmedhusênê Simoyê Fato ye. Navê wî yê fermî, Besalet Yaray e. Dibistana seretayî li Şemrexê, lîse jî li bajarê Edeneyê xwendîye. Di serdema lîseyê de bi mijarên civakî, siyasî û neteweyî re 'hevru' bûye. Di nava salên 1970yî de ji aliyekî ve berxwedana başûrê Kurdistanê bi hestiyarî şopandîye, ji aliyê din ve jî li ser mijarên siyasî û neteweyî ku hertim rû bi rû maye, hiziriye. Bûyer û geşedanên ku di jiyana de bûye şahid, ew bi ber xeta azadî û demokrasîya gelê kurd ve beralî kiriye... Di sala 1980yî de, li Enqereyê Zanîngeha Gaziyê beşa 'Ragihandin û Rojnamegerî'yê qedandîye. Di navbera salên 1976 û 1980yî de li komeleyan û li taxan beşdarî xebatên civakî, siyasî û bîrdozî bûye; her wiha derheqê mijarên bîrdozî, civakî, siyasî û rêxistinî de li komeleyên Kurd ên li Enqereyê semînerên perwerdeyê dane. Encax piştî darbeyê, ew jî hatiye dîlgirtin; ji aliyê pergala 12ê Îlonê ve bi xedarî hatiye îşkencekirin û bi cezayê darvekirinê hatiye darizandin. Bi biryara Dadgeha Bilind (Danîştay) çûye ser karmendiyê (Midûriya Karên Rêveberiya Dadgehê). Di serdema karmendîya xwe de, pirtûka bi navê "Berxwedana Elektropola" nivîsiye. Di sala 2008an de malpera webê ya takekesî bi navê "www.mervanserhildan.com" vekirîye. Bi Tirkî û pirani jî bi Kurdî, li ser rojevê û mijarên girîng nêzî 600 makale, dosya, helbest û perspektîf nivîsiye. Ji van makaleyan, li derdora 300 nivîsên wî di rojnameya Azadiya Welat de weşiyane. Di 2009an de sertîfîkaya mamostetiya Zimanê Kurdî wergirtiye. Di navbera 2010 û 2018an de li Rojnameya Azadiya Welat 3 salan karê sererastkirinê (redaksiyon) kiriye, 3 salan di rûpela Forumê de nivîskarî û 3 salan jî di rûpela Aktuelê de qoncknivîsî kiriye. Niha karên nivîskarî, çavdêrî û çalakgeriya zimanê Kurdî didomîne.

Berhemdarî

* Berxwedana Elektropola (Roman) Weşanên Berbang, 2015 – Stenbol

* Gerîneka Hestan (Helbest) Weşanên J&J, 2019 – Amed

* Paradîgmanin Înfazî (Analîz- Tirkî) Weşanên J&J, 2019 - Amed

Robozik

'Tofanek ji tîrêşên axînan
Li dilê min ket
Oyy dayê xedar e
Bêderman e
Jandar e birîna kurê te
Bangî hekîm û loqmanan ke...'
'Biqîre berxê'm
Binihure
Bila deng û sewta êşên te
Di guhên min keve
Bo ez bibêjim
Şêrê min dijî
Vê bextreşiyê
Ji Romê re nahêle!..'

Mervan SERHILDAN

Sêvgul Şaşmaz

Jiyanname

Sêvgul Şaşmaz; Bi eslê xwe ji Licê ya Amedê ye. Mamosteya Kurdî-Derê ye.
Endama Koma Xwendinê ya Amedê ye. Evîndarê ziman û wêja xwe ye.

Sîh û Çar

Îro sîh û çar gulên nûciwan hatin qirmîçandin
Asîman bi dengê zarokên bê bav olan didan
Rondikên dayikan bûn ava meytên zarokan

Ez îro ji Yezdanê jorîn jî xeyîdîm,
Ji ber ku wan hehecikên mehsum neparast

Gelo çend kes li hêvîya hatina evîne xwe bûn?
Çend zarok li benda wê riya bê dawî bûn?
Çend ewrên reş bûbûn wek kefenê spî
Û nûciwanan pêça bûn?

Îro sîh û çar pelên daran ji daran hatine xwarê
Bi bayê payizê û barana jehrê hatin qurtandin...

Sêvgul Şaşmaz

Mouhemed Ehmed

Jiyanname

Mouhemed Ehmed; Di sala 1998'an de destpêkirina paleya ceh li gundê Eyn-Bêtê girêdayî bajarê Kobanî hate dinyayê. Vêga li Tirkîye'yê li bajarê Îzmîrê dijî.

Berhemdarî

Neyê (Helbest, Kil Kitap, 2019)

Robozik

Li hemû cihanê berf sipî bo
Tenê li roboskê sor bo

Ji çiyayên dinyayê bihna gulan û
Dengê bilbilan tê
Tenê ji çiyayên me bihna mirinê
Hawara dayîkan tê

Keçkan kezî bi xwe ve nehîştin
Ey xweda ey xweda

Ey çiya mane tu bira bo
Ey çiya ew mîvanên te bun
Xwe li bejna te geran di bun
Ev mazûvaniya te bo!
Ey çiya
Ey çiya.

Mouhemed Ehmed

Seydayê Dilxwîn

Jiyanname

Seydayê Dilxwîn [Necmettin Îlhan]; di sala 1988an de li gundê Cofit-nêya ku li ser navçeya Licê ye hatiye dinyayê. Dibistana seretayî û navîn li Amedê xwendiyê. Piştî dibistanê li gundê xwe feqîtiyê jî kiriye. Di 24 saliya xwe de bi malbatî hatiye Amedê bi cî bûye. Di nava gelek êş û zehmetiyan jiyaye. Di nava xebatên ziman û çand û wêjeyê de cî girtîye. Her wisa bala wî li ser wêje û helbestê bûye. Di 18 saliya xwe de dest bi helbesnivîsînê kiriye. Di heman demê de dengbêjiyê jî dike. Hê jî dengbêjiyê didomîne û helbestên xwe distrîne. Ev dosyeya ber destê we helbestên wî yên klasîk in û dosyeya yekemîn e.

Berhemdari

* Tîra Eşqê (Helbest), Weşanên J&J, 2019 - Amed

* Perîya Gelî (Çîrok), Weşanên J&J, 2019 - Amed

Ezim Ez Robozikî

Ezim ez robozikî ya bi êş
Ezim xwedê yê laşê bi kêş
Min birîna xwe da ye pêş
Kesek nekir min edalet

Ezim robozikî ya bi kul
Ezim xwediyê laşê qul
Ezim ewê dil de melul
Serê min de ev deladet

Ezim robozikî bar laşim
Hestîyê hêrîn wek aşim
Ketime jîya ne başim
Zivistan kirin sefalet

Seydayê Dilxwîn

Încî Egîd

Jiyanname

Încî Egîd; Di 1967a li gund ê navçe ya Mûşê Melezgirt hatîye dinê. Di jîyana xwe de qet neçûye dibistanê. Di temenê xweyî piçûk çar pênc salî hînî nivîs û xwendinê dibê û dev ji pênuş û kaxizê bernade. Ew dem û ev dem e dixwîne û dinivîse. Jê bipirsîn; ‘di jiyana te de çi nebe nabe?’ Bersîv, ‘sedî sed xwendin û nivîsandin’... Ji salên nodan heya niha gellek helbest û nivîsên wê yên cûr be cûr di çapemeniya kurdî de hatine weşandin. Di navbera salên 1992an û 1995an de di rojnameya Kurdî ya bi navê Azadiya Welat de, bi awayeke çalak rojnamevaniyê dike. Încî Egîd dayîk a çar zaroka ye (du law du keç) û li Kurdîstanê dijî. . .

Behremdarî:

Tu (Helbest, Weşanên J&J, 2014)

Şevê (Helbest, Weşanên J&J, 2019)

Stranbêjo

Bistre STRANBÊJO bistre
Weke her dem û dewranan
Wek stranbêjên wan deman
Janê nehêle bê stran
Jan gune ye

(Wek stranbêjê wê derê bistrê:
Gelyê zîla gelyê zîla
Daykê daykê dayka min
Daykê ka welatê min)

Bistre STRANBÊJO bistre
Tu jî ji jana guldewxîna re
Bila guldewxîn jana xwe,
Bi strana te bi kewîne
Bêje guldewxînan neqetînin,
Guldewxîn gune ne
Bedewîya wan ji xweza yê ye
Sûcê wan ji rengê wane

Bistre STRANBÊJO bistre
Jana guldewxîna kûr e dûr e
Her demek janek
Her janek stranek
Li welatê guldewxîna

(Bingol sewtî mij dûmane
Megrî megrî dayê megrî
Zekî kuştun nav malane
Megrî megrî dayê megrî)

Ev car dora Robozkê
Berf xemilî bi xwîna wane...
Qetle, qetilxwîne
Dinya dîsa xayîne
Kes halê me nabîne

Bêje û bistre dengbêjo bistre
Bila kes nebihîstî nemîne...

Încî Egîd

Hêvî

Ez etar im li van çîyan
Barê hespê min hêvî ne
Ez malxwê me
Zarê min hene, çav li rê ne
Ezê ji wan ra hêvî bibim.
Ez xortek im li Robozkê
Barê hespê min evîn e
Pîr dayîkam li hêviya mine
Biharê wê min bizewcîne
Ez şagirtim xwendevan im
Pênûs defter, cil û berg...
Tevdîr tedarek dibistan li hêviya min e
Ez ciwan im
Jiyan stêrkeke dûr e
Ber pê diçim, bi hêvî me
Me hay ji bayê felek nîne
Teyrê birê gur rêça me dişopîne
Teyrê birê gur xayîne
Jiyanê ji nav destê didize, direvîne
Destê me nagihê
Ji me birin êdî îro
Hêviyê me sêwî mane...

Încî Egîd

Ro

Rû yê ro yê hatiye girtin li pişt gravan
Dilê dewrêşa dilerize li ber beytan
Bo ku rûyê rojê bê xûyan

Deng bidin hezkirina azadixwaz an
Nîvco nehêlin meqsedan
Hûn jî bi min re bang bikin
Rû yê rojê li kulîlkan bêxuyan
Li Robozikê sîh û çar kulîlk di bin berfê de man.

Încî Egîd

Sebrî Vûral

Jiyanname

Sebrî Vûral; Di sala 1968an de li Dêrika Çiyayê Mazî ji dayîk bû. Ew jî weke hemû zarokên welatê xwe li ser axek xencerên devbirrek û neynûkê hesûdiyê li ser dilê wê diçêriya çavên xwe vekir. Dibîstana seretayî navîn û lîse, li Dêrika Çiyayê Mazî xwend. Di salê 1983 û 1984an de li bajarê Eskişehir ê zanîngeh qezenckir.

Sebrî Vûral di temenê xwe yê ciwantiyê de helbestê bala wî kişand û ket pey gotinên efsûnî yên dinava helbestê de, meraqa wî hîn zêde dibû. Hestên Sebrî Vûral weke kalekî bigopal hêdî hêdî tevradibûn, bi daristan û kulîlkên axa birîndar re dilorandin. Di sala 1990î de bi du rêzikên Helbesta Melayê Cizîrî xew lê herimibû. Ev xew herimandin bû sebaba nasandina helbesta Kurdî. Dîpêre Feqiyê Teyra, Baba Tahirê Hemedanî, Ehmedê Xanî û Cegerxwîn nas kiribû. Ew jî ketibû nava deryaya helbestê û bûbû rêwiyê keştiyêke çongfisyayî û melêvan-tiya hestên birîndar û qêrînên bi şeple ji ser paxîla axa welatê xwe didahev. Bi vê hewldanê kela dilê wî hêdî hêdî dest bifûrandina helbestê kir. Gellek helbestê wî di kovarên weke Çirûsk, Heftreng, Dilop, Nûbihar û kovara Kund de hate weşandin.

Behremdarî:

Bilûra Kerr (Helbest, Weşanên Belki, 2015)

Wesyetên Qefilî (Helbest, Weşanên Lîs, 2019)

Robozik

*Di cildanka dîrokê de man,
Cilên zarokan tev li xwînê
Çav qerimîne, werimîne ji nêrînê
Jîyanên temen birçî, xeniqîn.
Çîya kirin gola xwînê.*

Li kêleka çîyayekî hêvîşikes(tî),
Helbestên kel(o)girî tomar dikim,
Ji sî û çar stêrkên birînên wan nekewkirî re
Ev çî berfeke bedew e li kendalên dilê te ROBOZİK
Hevokên helbestan xwe dişewitînin ji kerban!
Hûn jî rêwîyên rêya
Dîroka bixwîn a bav û kalan û ciwanmerdan
Di reşika çavên xumamî de,
Şopa şopên sor, ên neşûştî heye.

Çavên hêvîbar!
Di kemînen tarîgewrika êvarî de,
Ketin feqa dêleguran.
Îşev dîsa birînên min gazinan dikin,
Bi nalînan.
Hêvîyên bikeser
Di xewnên tisî û bê xeyal de difetisin.
Delingê axeke kezêbşewitî şil dibe.
Bi rondikên helbesteke li ser piştê hêstiran.
Sî û çar qîrînan sor kil dida
Çavên berfeke fedîkar.

Rûreş e şev,
Hemû çîya, dar û zinar.
Semah girtîye
Sî û çar stêrkan li asîmanan

Fatma Taşli Tunç

Jiyanname

Fatma TAŞLI TUNÇ; di sala 1967an de li Amed ê navçe ya Rezan hatime dine.

Dayika 7 zaroka me, ji malbatek kurdperest û welatparêz im. Helbestan dinivîsim û dixwînim. Çîrokê gelerî û sitranê gelerî zanim. Li gund û gundik, bajar û bajaroka li pêy çanda Kurd digerim û bernama ji televîzyonê re amade dikim...

Robozik

Çiya yê Robozik ê bi dare
Berfa spî
Lê di bare
Seydxanê min hê ciwan bû
Delalî yê xûşk û bira bû
Lê ji dayika xwe re sermiyan bû
Ji firoka bombe barîn
Dil li min kirin hezar kerî
Nizanim bêjim bi kîjan rengî
Bi lorînim bi kîjan dengî
Li me evdala
Li me muhacira
Bexê me ketine
Sofra gura
Ka mamê min
Ka kurê min
Ka pismam
Û
Law birê min
Berfa sipî sor bûye ji xwînê
Hênik nake vî dilê min...

Fatma TAŞLI TUNÇ

Kezeba Kul

Erkanê min hîn sêzdeh salî
Min mezin kir bi feqîrî bi evdalî
Çavê dayika te birije
Zikek têr û deh birçî bûn
Lê em dîsa pê razî bûn
Bila mala xizaniyê bişewitê
Ji boy kîloyek çay torbekî şekir
Zalima laşê te kerî û parçe kir
Berxikê bavê mino
Min ji te re digot were, mere
Te di dilê dayîka xwe de
Bi hezara birîn vekir...

Fatma TAŞLI TUNÇ

Mehmet Şirin Bulğa

Jiyanname

Mehmet Şirin Bulğa (Mîrza Mehemedê Şêrwî); Di sala 1968an de li gundekî Şêrvanê (Qalinz) ji dayik bû. Dibistana seretayî du sal li gundê xwe, yê din jî li navenda Sêrtê xwend. Navbera salên 1984a û 1987ê de dibistana amadehî li Îskenderûnê xwend. Navbera salên 1988a û 1992an de li bajarê Enqerê li zanîngeha Gazî yê de beşa Mobilya Dekorasyonê kuta kir. Ji bilî vê beşê, beşa Sosyolojî yê jî kuta kirîye. Navbera salên 1992-1995an de li Îdirê, di navbera salên 1995-1998an de li Sêrtê li dibistana amadehî (Endüstri Meslek Lisesi) yê mamostetî kir. Sala di 1998an de ji ber xebatên sendîkaya Eđitim-Sen ê bi raya rewşa neasayî hat sirgûn kirinê Derya Reş (Artvin/Arhavi). Piştre jî ji ber neewlehîyê mecbûr ma ku ji karê xwe îstifa bike. Navbera salên 1999-2002an de li şaredariya Sêrtê şêwirmendiya karên teknîkî kir. Di sala 2005an de li Dadgeha Mafê Mirovan (AİHM) dawe kar kir û ji nû ve vegeriya ser karê mamostetiyê. Di navbera salên 2005-2009an de li Geverê, 2009-2010an li Cizîrê, 2010-2016'an li Sêrtê mamosteyî kir. Îlona 2016'an de bi daraza qerarnameyekê ji kar hate avêtin.

Berhemdarî

*Maviydi Mayıs - Üşüyen Şiirler / helbest/ 2007- İstanbul

*Gerzevêl'in Tanıklığı – Süleyman'ın Çılgılığı / Roman/Tewn Yayınları / 2018-İstanbul

*Cêwîtiya Helbestan / Helbest / Weşanên Tewn / 2018-Stenbol

*Dayika Du Dil / Çîrok / Weşanên Tewn / 2018 - Stenbol

*Ji bilî van berheman, hin helbestên wî di rojname û kovarên cuda de (Siirt'ten Öte, Siirt News, Emekçiler, Tîroj, Evrensel Kültür. . .) hatine weşandin.

Destana Zarokên Serbixwe

Payîzek zertarî
Rûpelên dîrokê ber bi bayê îxanetê diqelibin.
Dîroka qirêj carek din dubare dibe.
Sortarî û derengpayîz bû
Kulîlkên çiya diçilmisiyan
Min navê wan bihîstibû
Lê nizamim ji çi dûjehê hatibûn.
Welatê evînê,
Kiribûn welatê xwîn û mirinê
Warê êvînê êdî mirin dibare.

Bi devê biratî hatin,
Bi xwînxwarî domandin.
Welatê rengîn û serbixwe,
Bin pehniyên hespên xwede perçiqandin.

Devken bûn, lê dil nexwaz
Sond xwaribûn bêguman
Heya yek zarokek serbixwe
Li ser rûyê erdê nemîne.

Şev bû, şevêk şîntarî
Stêrk li asîmanan dilerizîn
Dar û ber bêhteng bûn
Ji ber bêhtengiya zarokekî
Zarokekê evîndar.
Li ber benda evîna xwe bû
Evîna xwe ya hezarsale.
Gurên devbixwîn û zorperest
Derketibûn nêçîrê
Nêçîra zarokên azad
Dil lerizî û zarok ket

Ket kemîna gurên boz
Bêpirs, bêbersiv
Hat perçekirin bihovî

Armanc hatibû cih
Gurên devbixwîn zivirîn çûn
Çavên bedena sar man vekirî
Hevî man nîvco
Man nîvco evîna hezarsale

Axê fedîkir,
Daran fedî kir,
Çiyan fedî kir,
Bayê fedî kir,
Fediye fedî kir.
Şahidên zilmê heyv û stêrk,
Ji tirsan qermiçîn
Ketin bin paxila ewran de
Ewran fedî kir
Ewr li hev herbilîn
Û qîr dane erşê Xweda
Xweda fedî kir.

Mehmet Şirin Bulga

Roza Metîna

Jiyanname

Roza Metîna; li Gundê Fitnê yê Dêrika Çiyayê Mazî ya Mêrdînê ji dayik bû. Dibistana seretayî, navîn û ya amadekariyê li Dêrikê qedand. Li Zanîngeha Dîcleyê Beşa Gihaştina Zarokan qedand. Li Zarok Tv'yê Bernameya Fêrgeh, li Stêrk Tv'yê Bernameya Nûjen pêşkêş kir. Niha li JIN Tv'yê Bernameya Teşîya Wêjeya pêşkeş dike. Di 2016'an de bi çîroka xwe ya bi navê 'Keziyên Ji Bêhna Şitlên Rihanê' Xelata Festîvala Sêyemîn a Kurteçîrokên li Rojavayê Kurdistanê girt. Di 2017'an de di 25'emîn Pêşbirka Çîrok û Helbestan a Huseyîn Çelebî de di beşa çîrokên Kurdî de bi çîroka xwe ya 'Têkoşîna Tîpên Qedexê' xelata yekemîn girt. Di 2018'an de di 4'emîn Pêşbirka Çîrok û Helbestan a Deniz Firat de di beşa çîrokên Kurdî de bi çîroka xwe ya 'Mizgînxêrên Derbiharan' xelata yekemîn girt. Di 2019'an de di 8'emîn Pêşbirka Çîrokan a Şerzan Kurt de di beşa çîrokên Kurdî de bi çîroka xwe ya 'Guliyên Ji Bêhna Şemamokan' xelata yekemîn girt. Niha li Amedê li Ajansa Jinê ya Nûçeyan ya JINNEWS'ê dixebite.

Berhemdarî

Bilindahiyên Xwedanwend (Helbest, Weşanxaneya Tevn, 2014)
Hêviyên Dilazad (Helbest, Weşanxaneya J&J'yê, 2015)
Sêgoşe û Çargoşe (Çîroka Zarokan, Weşanxaneya Hîvayê, 2017)
Tiliya Qereqûçkê (Helbest, Weşanxaneya J&J'yê, 2019)

Helbesta Awaza Koça Dawiyê

Ta bi ta weşiyên bombeyên talankeriye
Li ser gurpegurpa dilên dayikan ên seqemgirtî
Qêrîna sirûda êşê ber bi bîrên tarî ve olan da
Morîka di destên zarokên xêr ji emrê xwe nedîtî
Di nav xwîna sar û hêsirên germ de gevizî
34 stêrkên li ser nexşa sîng û berê dibiriqîn
Helbesta awaza koça dawiyê bi lêv kirin
Guhên zaliman bi şîmayê dihatin xetimandin
Guldexwîn diçilmisîn, bi henaseyek dûdirêj
Û bi çavên tije xwîn.

Roza Metîna

Ednan Dogan

Jiyanname

Ednan Dogan; di sala 1964 an de li bakurê kurdistanê bajarê Mêrdîn navçeya Nisêbinê li gundê Wêsîkê ku iroj bi navê (kuçeya Abdilqadirpaşa tê dinasin) hatiye dinê. Dibistana xwe ya seretayî li gund qedand û li Nisêbinê dibistana xwe berdewam kir. Ednan Bi eslê xwe ji gundê Dêrikfanê kû girêdayî Kerrcosê ye. Ji hinek sebebên nikaribû zanîngêhê bi xwîne. Di sala 1981 an de di temenê biçûkahî ya xwe de dest bi karê ticaretê dike û di sala 1983 an de dema li kargeha xwe bû, ji aliyê leşkeran ve ji ber kû alîkariya siyasetvan û şoşgeran kiribû tê girtin. Di vê girtina xwe de, li (tabur) baregaha leşkerî ya Nisêbinê bi Qatîlê kurdan Velî Küçük re ru bi ru tê û dû hefteyan di vê baregah a Nisêbinê ya leşgerî de êşkencê dibîne. Di pey 2 hefteyan de tê berdan. Ev girtina wî bandorekê li ser dike. Di pey girtina xwe de Karê siyasî kû her çendî ne gelekî bi zanebûn be jî, lê ji bo xatîrê mirovên xwe dikir, êdî bi zanebûneke netewî dike. Ednan her tim nêzî tevgera azadîxwaz e û di nav lêkolaniyekê deye. Hetanî sala 1991 an, bi van hestan ew jî bi ber pêla tevgera azadîxwaz, di rîya xwe de berdewam dike. Di 1991 an de careke din li Nisêbinê tê girtin pêşî li Nisêbinê û paşê jî li Mêrdînê carekê din bi êşkencê re rû bi rû dimîne û ber bi zindana Amedê ve diçe, lê demê gelekî kin dimîne û bi şertê kû li derve bê darizandin tê berdan. Ednan helbesta xwe ya yekem di 14 salîya xwe de di nivîsîne û hetanî sala 1990 an helbestên xwe bi tirkî û li ser zor û zahmetîya evîndarî û hejariya der û dorê di nivîsênê. Lê gelek helbestên Ednan di dema kû tê girtin ji aliyê malbatê ve di nav pirtûkên wî de ji bo kû ne kevin destên polîsan de têne şewitandin. Ednan di sala 1992 an de weke gelek kesên kû ji ber dagirkerên kurdistanê mişext dibin, vê carê berê xwe dide xerîbîyê û pêşî li Mersînê bajarê tirkî û di pey de jî li Swêdê bi cih dibe. Ji sala 1993 an hetanî nuha li Swêd jiyana xwe berdewam dike. Ji dema ku hatiye Swêd, hetanî nuha li derveyî velat, di nav gelek beşên xebatê komaleyî de weke şano, çand, civakî û hûnerî de cihê xwe digre. Helbestên Ednan li ser medya civakî bi dengê wî têne guhdar kirin. Ednan ji bilî helbest, tekstên stîranan jî, li gelek ozananan belav kirine û tekstên wî bi awazên hûnermendan ji aliyê gel ve têne guhdar kirin. Ednan li swêd dibistana bilind ya ekonomiyê ya şerîkê (şirketê) di qadîne û di nexweşxanê ya lêkolaniyê de di karê plan û butçeyê de kar dike. Ednan zewiciye û bavê sê zarokan e.

Berhemdarî

Çavên Zeytûnî (Helbest, Weşanên J&J, 2016)

Neçe

Va ye kemîneke bêbext ji aliyê tir-
sonekan ve hatiye danîn.....
U evder deşta Qilabane ye...
Lê bêhna newala sêfoye jê tê dîse ...
Ev bombe yên qazanê ne pismam...
Lê dengê 33 gulleyan jê tê dîse.....
Neçe.....
Tu perwaza hêviyaminî...
Bi salane li bente me neçe....
Bêhna şewatê ji nav têlên rêsan-
dî tê bi heyrana te me neçe
Bi hebuna te ez heme.
Bêyî te ez tunneme jiyana min neçe
Qîjan dide iroj kewa gozel û simirê tav-
sorkê dalîsê deşta heftanînê.....
Û ez di nav xem û xeyalandeme dîse.....
Xwezîyan di firînim ji ber necîrvanên hêviyan,
û vaye hesret li min dibarin li gundê ROBOZÎK dîsa.
Şer, surgun, xwîn, hestirên cavan û sînor.....
ev sînorên lahnet, neçe
Di gewriya min de kom bûne hesretên
bi salan tu yî nefesa min, neçe.....
Temenê te hîna 13 sale tu min bi
tenê dihêle û diçe, neçe.....
Hîna min jibîrnekiribû 36 gulên şermok li geliyê tiyarê...
Vaye şewitandin 34 zarokên min yên bê guneh dîse.....
Li ber dergahên xwaziyan mame beyî te,
nikarim li te bigerim vaye bûme xwe-
diyê çavên bi hestir dîse...
Min bê xwedî nehêlê di destpêka bu-
harêde bêyî tovê jiyane û neçe...
Di şevreşkên êvarande tu yî çiraya mala

bavê min nevemirîne neçe.....
Kerwanekî westiyayîme li çoleke bê
dawî tu yî taseavamin neçe.....
Vaye sipartme xaka sar termên 34 zarokên xwe....
Hîna min kincên xwe yên reş nedanîbun....
tu ber bi sînoran ve çu yî dîse.
Evder deşta Qilabanê ye
Vaye tîrêjên rojê hêdî hêdî zinarên bi xwîn dalîsin....
Û
Tu ber bi sînoran ve çuyî dîse..
Tu çuyî, ez dizanim tê nevegere....
Lê ezê li benda te bimînim dîse.
Ezê li benda te bimînim dîse.....

Ednan Dogan

Abdullah Yavuz

Jiyanname

Abdullah Yavuz; di sala 1972an de li Milazgira Mûşê hatiye dinê. Di heftsaliya xwede dest bi dibistanê dike. Pistî qedandina dibistana seretayî dibistana navin û dibistana liseyê jî li navçeyê diqedîne. Ji ber sedemên aborî berê xwe dide metropolan. Ji bo kar bi derdorên welatparêzre dikeve têkiliyan. Kesayetiye wêk musa anter û Abdurrahman durre nas dike. Pistre bi berhem û helbestên seydayê Cegerxwîn dinase. Ji ber sedemên siyasî çend cara binçav dibe. Heta niha bi qasî sê helbestên wî wêk stranan ji aliyên hunermendan ve hatiye xwendin.

Berhemdari

Mezrabotan (Helbest, Weşanên Ar, 2014)

Ji Dilê Welatekî Bindest (Helbest, Weşanên Ar, 2016)

Evîndarê Rojê

Min hemû hêvîyên xwe bi rojêve girêda
Ez bûm evîndar Ji heyvên şevan re bûm hesret,
Bûm hêsir di çavên stêrkande li asîman
Alîkî min bû rojava yek ji qileban

Sî û çar canê ciwanim radêzê li berbangê,
li binê lingên çiyayê bêxem
Hemû seqem û sermayên zivistana sipî,
Dînasin rengê minê sorxwînî
Dîsa mij û ximame,
li ser lasê minê sar û cemidî

De were roj were,
Ji nûve germ bike birînên minê cemidî
Biken ke rûyên bendewar û awirên sêwî,
Ew dem wê bi bask bibin bazêz ser lata, di çiyayên dil de
Wê bigre goendê cûdî û gabar, haftanîn û çiyayê bêzar

Ji tîna evîna te bila serê xwe rake ji xewa şêrîn,
Lawikê agirî, hozanê dilbirîn hozan serhed
Bila hilde tembûra xwe were,
Li pêşberî çiyayê agirî rûnê
Bigirî bilorîne,
Stran û awaza ji deryaya evîna te...

Abdullah Yavuz

Ronahî Farqînî

Jiyanname

Ronahî Farqînî; Li Farqînê navçeya Amedê hatiye dinê. Beşa mamostetiya cil û bergan xilas kiriye. Di warê fermîyetê de, di rêxistinê û gelek sazîyên sivil de wek endam xwebitiye. Niha jî li ser zimanê kurdî xebatan dike û car caran wergerê dike. Di heman demê de jî pirtûka xwe ya helbestan gîhandîye ber çapê...

Robozik

Di hemêza şevêk qerisî de
Erd spî ezmanek şîn
Ketin ser riya
wek gêrikan dan dû hev

Sîh û çar mirovên hejar
Dol û newalên bê serî,
Ji zarokên xwe re malovanî dikirin
Di welatê xwe de birçî û perîşan
Welatê wan bi tîlên dirî reşakan hatibûn pêçan
Parîkî nan ji wan re bûbû derman

Sîh û çar mirovên jar
Bi serê tilîkên xwe bê deng dimeşîyan
Li welatê xwe bûbûn kolber
Nanê wan ketibû kevir
Û şerê wan bi zinaran re bû
Ne eşqiya bûn ne jî qaçaxçî
Di welatê xwe de cenga nanê devê şêran dikirin

Sîh û çar mirovên jar
Ji bo nanek germ bûn ardûyên cîhana qerisî
Şevê xwe tewanbar dikir
Sihara sibê gazinan li esmanê bê sînûr dikirin
Çiyayên bi heybet çok danîn,
Li hember ne merdiya gerdûnê

Sîh û çar mirovên jar
Roboskî,
Hawara sîh û çar dayikên kezeb şewitî,
Li gerdûnê belav dikir
Lê gerdûn ji qudûm ketibû
Çiyayan guldexûnan,
Bi ser sîh û çar qebran de dibarand

Sîh û çar çiwani,
Sîh û çar hêvî,
Sîh û çar kulîlk
Qeşmûşkên darên Robozikê,
Ji şahdîya mirina reş re,
Benêştekan dibarandin
Û
Di şevê qerisî de,
Nanê wan li ser piştê wan,
Ew hatin qetilkirin...

Ronahî Farqînî

Hasbey Koksal

Jiyanname

Hasbey Koksal; di sala 1957an de li Dêrsim ê, navçeya Mêzgir ê li gundê Dirban hate dinê. Dibistana pêşîn (destpêki) li Xarpêtê, dibistana navîn li Enqere yê xwend. Xwendîgeha “Enstîtuya Perwerde ya Enqere yê” xelas kir. Li gelek deveran mamostetî kir. Helbest û nivîsên xwe; kovarên Olgu, Yeni Olgu, Yarın, Damar, Öğretmenler Şiir Antolojisi û Amîda yê de weşand.

Berhemdarî

Suvariler Akti Dicle Üzerinden Fırat’a Doğru (Helbest, Weşanên Elma, 2006, Stenbol)
Kilamên Bêdeng (Helbest, Weşanên Lîs, 2018, Amed)

Çend Caran

Çend caran Robozikî jiyam?
Çend caran nanê min dan ber guleyan?
Nav sînorê welatê xwe de kolber im.
Di çav dagirkeran de mişextvan im.

Hasbey Koksal

Sultan Yaray

Jiyanname

Sultan Yaray, di sala 1971ê de li Şemrexa Mêrdînê hatiye dinyê. Piştî dibistana seretayî û navîn lîse ji derve de qedandîye. Zewicî ye, 4 zarokên wê hene. Sala 2008an li Kurdî-Dera Amedê tevli kursên zimanê kurdî bûye. Ji pola yekemîn heta asta mamostetiyê bi serkeftin beşdarî kursên zimanê kurdî bûye. Serdemekê mamostetiyê zimanê kurdî kiriye û di rêveberiya Kurdî-Derê de jî cih girtiye. Ji bilî xebatên zimên di rêveberiya HDP a Kayapinarê (Amed) de cih girtiye. Di meclisa KCDê beşa Ekolojîyê de beşdarî xebatan bûye. Endama Koma Helbest û Xwendinê ya Amedê ye. Niha çalakgeriya zimanê kurdî didomîne.

Berhemdarî

* Bêyî te (Helbest), J&J, 2019-Amed

Êş Em in

Nepirsin
û nebêjin
êş çi ye?
êş Roboskî ye
êş bedenên ku bi
bombe û guleyan
tên perçekirin e
êş hawara dayikan e
êş Sûr e, Cizîr e, Şirnex e
Nisêbîn e
êş kurd in
êş em in!

Sultan Yaray

Mem Bawer

Jiyanname

Mem Bawer: di sala 1973'yan li Amedê, li navçeya Bismilê, li gundê Safya ji dayik bûye. Di 1997'an de Zanîngeha Dîjleyê, Fakulteya Perwerdehiyê qedandiye. Helbestên wî heta niha di kovarên bi navê Jîyana Rewşen, Pelin, Kevan, Kulilka Ciwan, Tîgrîs, Pîtoresk, Kovara Wenda û di Kovara Hewara Botan de weşiyane. Nivîsên wî yê rexneyî di kovara W, Kovara BÎR û di rojnameya Azadiya Welat de weşiyane. Di sala 2004an de di avakirina kovara W'yê de cih girtiye. Heta niha tevli gelek festîwal û panelan bûye. Dîwana wî ya bi navê Stêrka Sêvê û du pirtûkên wî yê zarokan li Farisî hatin wergerandin. Di sala 2014'an de ji bo zarokan tevli sê hevalên xwe Weşanxaneya Hîva'yê ava kir. Piştî kar û xebatên sê salan ew û hevalê wî yê bi navê Ridwan Polat dîsa ji bo zarokan di sala 2016'an de Weşanxaneya MORÎ ava kirin.

Dîwanên wî

1. "*Monologên Evînên Kedîkirî*" Weşanên Bajar, 2004, Avrêl, Helbest
2. "*Melayiketa Dîl*" Weşanên P, 2008, Îlon, Pexşan Helbest
3. "*Stêrka Sêvê*" Weşanên Ronahî, 2013, Gulan, Helbest

Wergerên wî

1. "Nîl" Enis Batur, Weşanên P, 2009, Adar
2. "Qendîl" Enis Batur, Weşanên P, 2009, Adar
3. "Bayê Safîr" Azad Ziya Eren, Weşanên Pars, 2009, Gulan

Gotinên muzîkê

- 1-Meşîn- di albuma "Evînên Şikestî" ya Jan Axîn de.
- 2-Xeyal- di albuma "Zerîba" ya Jan Axîn de.
- 3-Zerîba- di albuma "Zerîba" ya Jan Axîn de.

Pirtûkên Zarokan

MÎRO û Hevalên wî- Weşanên Hîva-2014- (Ji bo pêşdibistanê 5 pirtûk.)

Masîkê- Weşanên Hîva-2015

Hirç û Rovî- Weşanên Hîva-2015

Batirsok- Weşanên Hîva-2015

Destpêka Xwendinê- MORÎ- 2016- (6 Fasîkul)

33+1

Bi tenê ji bo kula dilê dayikên Robozikê

agir digirî bi rengê xwînê
di can de
xwîna me hibra sor e
dinizile û diniquete
ser rûyê rûpelên dîroka rûşûştî
yên ku agir bi ser me de qijilandine
baş dizanin ku bi agir re şer nabe
ha ho..!
yabo..!
hawar..!
gidî..!
xwîna birîna me miçiqî
qajewaja me
di nava hemî dengên xwezayê de
sewta sar e
dayê pişta min diêşe
bi vî laşê sist nikarim xwe tev bidim
were porê min bifirikîne
birîna min bikewîne
ji qedehên ku me jê çaya qaçax vedixwar
li ser pişta min hecamatan çêke
li ser pişta min qileqija havînê
bi devê agirê zivistanê
birînên min maçî dike
di qirika min de xwezîya min
xwezîya xwe dadiqurtînim
dayê..!
zimanê min nagere
ku gazî te bikim
bi dengê ba yê

* lawo..!

ger ku li wê derê bûya dêya te ya kezîkur
weka mirîşka qurp dê xwe biavêta ser te

+

* bi helkehelk...

Ji Dîwana “Stêrka Sêvê”

Mem Bawer

Hogir Berbir

Jiyanname

Hogir Berbir; Berhevkar, nivîskar û wergêr. Li gorî nasnameyê, li gundê Pîrana (Pîrxetap) ser bi Şemrexa navçeya Mêrdînê dixuye, lê li Dêrika Çiyayê Mazî ji dayik bûye. Wî dibistana seretayî kuta kirîye û ya navîn jî salekê xwendîye. Di 1'ê Rêbendana 1995'an de ji ber ramanên xwe yê siyasî û bi îdiaya endamtiya PKK'yê hate girtin, deh salan di bendixaneyan de ma û di 15'ê Gulana 2004'an de jî hate berdan. Nivîsîna wî bi zimanê zikmakî li bendixaneyan dest pê kir û kurteçîrok, helbest û gotaran dinivîse û berhevkarîyê dîke. Gotar, helbest û kurteçîrokên wî di malper, kovar û rojnemeyan de hatine weşandin û çend berhemên wî hatine çapkirin. Demekê di Desteya Rêveberîyê ya Enstîtuya Kurdî ya Amedê û Desteya Rêveberîyê ya Komeleya Nivîskarên Kurd de cî girt û niha hevserokê Komeleya Wêjekarên Kurd e. Berbir zewicî ye, bavê sê zarokan e û li Amedê dijî.

Berhemdarî

Kurteçîrok: Xezeba Agirê Har, Weşanên Tevn, 2008

Roman: Siya Şikestûnê Tûrcel, Weşanên Aram, 2011

Helbest: Zindaname, Weşanên J&J, 2014

Destan û çîrokên gelêrî yê berhevkarîyê:

Ji Dengbêj Fadiîlê Kufraqî Destan û Çîrokên Kurdî, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Amedê, 2007

Dursel û Marê Reş, Weşanên Ava, 2009

Destanên Kurdî, Weşanên Şarevaniya Peyasê, 2013

Melekê Tawûz û Yezîda, Weşanên Sîtav, 2013

Çîrokên gelêrî yê zarokan:

Seteke pirtûkên zarokan a ku ji 8 pirtûkan pêk tê, Weşanên Şarevaniya Baxleran, 2009 (çapa duyem, Weşanên Şarevaniya Peyasê, 2013)

Seteke pirtûkên zarokan a ku ji 2 pirtûkan pêk tê, Weşanên Aram, 2012 (çapa duyem, Weşanên Şarevaniya Peyasê, 2012)

Bîrdariya Roboskê

di tenêtiya diyarên nenas de min bisk
ba dan li ser çiyayên tofana Nuh
ez bûm ew agirê ku bi pêtên salan dişewi-
tin, dişewitim di pêxîra dayikan de
qey kesek nebûn cangorî di ferhen-
ga bêjinkirî ya qirqirinê de
ji min hat xwestin wê dîwana mîr nejiyayî ya ku
ji helbestxwendinê dûr, şîn lê bê gerandin
qor bi qor xwe didin kêleka hev da ku ebuyên
reş li ser asîmanê welatê min bê li ba kirin
efsûna xwezaya min bi lédana defa hawarê
diqelişe, li ser sînga çar parçe
her parçeyek wê gazinan bike ji tîrên di qi-
rika min de hatiye asê kirin
wê avis dike teyrên qîç di nava lingan de ku
li ser asîmanê dilê min gava ku bibarîne
derbas nabe di pirtûkên pîroz de êşa wen-
dakirinê û ne jî tevkûjî hatibû diyar kirin
lê di pirtûkên sedsalên nûjen de hat ni-
vîsandin bi qêrîneka dirinde
ta ku bûm Roboskê...

sih û çar can xwîn dan di qîreqîra sira bayê tevijînok de,
bi sar û seqema nabêje va ye ez heme û ez ê her hebim
lê ez heme û dibim boyaxa li ser nenûkên
spî -berf bi rengê sor sorî
qesasên min rê hev didin bi kenê stûr û qehpeyî
dinyaya min a wêran talan û tar û
mar dike bi agirên dojhê
ne dax dibe û ne sax dibe
bi rondikên çavên dayika min dibare
qey hew dîroka min ya d uba-
re dibe ji min tenê têne xwestin
ta ku bibim “Şêrgele” di nava pençê
dara ariyê Arjen Arî de
ji ber ku ez bi esl û fêsl im, ji nava rûpelên
dîroka Ehmedê Xanî û Cegerxwîni
dibim pêşmerge û şervanê azadiyê li ge-
liyê Dêrsim û Koçgirî û Agirî û Zîlanê
û li Roboskê dibim hewar û fîg ana wan tevan... ez
robosk im, di şeveke ku min pêşiya xwe jî ne didît de,
bi bombeyan hatim ronîkirin...

ji hingê ve min navê Roboskê li xwe danî
qesasên min jî nav li xwe danî û got "ez heme li Kortekê,
li Geliyê Tiyarê, li vî welatî!..."
Zana, Oskar, Sanya û Solîn bûn me-
şîyan, bar kirin ji nava vî dilî
da dû wan Birûsk Amed, Berfîn û
Çiya û sî û şeş perçên vî canî
bi qêrîna geliyekî ta deviyekî
ji parpişkê ve min guleya xwe xwari-
bû bi bêhnefişkeke kîmyewî
bi xwe ber ez heliyam, bûm qijotên hestiyên bêxwelî

gul û Sosin,
dar û ber,
teyr û teba
û dûpişk û maran bar kirin,
ji min xeyidîn
sonda ku hatibû xwarin bi navê min ne-
hatibû cih, bistûxwarî
min ji vir ve dizanibû ez ê bibim navekî jibîrkiî
di nava rûpelên zingargirtî de weke Newala Qeremûşkê,
Paxir Madenê, Newala Qesaba û newalên jibîrbûyî
û tenê dimînim dibim kilamek li ser devê
dengbêjên nayên guhdarkirin

bûm xewna çiyayî di ser sînga sînoren têlînî
keçên kemerzêrîn bisk badabûn ji bo xortên
çeleng û jîr, bi deng û reng û ceng
zarokên li benda hêviya avakirina jiyana wendakirî
ta ku bibînin dimeşyan nava têlên mayinkirî
dê û bav bûn dihejyan bi bihîstibûn şer û cenga giran
ya li Geliyê Kortek û Tiyarê, li qontara wî çiyayî
lê bombeyên hovane kesî nasnekiribû ta lawê bav Qoricî
ta ku bib ûm pênas û edeb û kesên xwe-
nenas yên bi wijdan li vî welatî
û bibûm dumahîka qirêjîya dîroka he-
zar salan ya ku nuh tê nivîsandin
û ta ku meşyam li bin darbesta sih û çar
canên di tabûtên xemilandî de
bi ala rengîn a ku li tu deverê nedihat nas-
kirin bû sembola şînê ya dab û nêrîtan
û bi giraniya gûnehê xwe ve ez ketim binê axê
ta ku terqîna qûrbaniyên Robos-
kiyê hat xwendin bi navê min
û ez bûm bîrdariya we tevan ji Roboskê re, Roboskê....

Hogir Berbir

Selîm Temo

Jiyanname

Selîm Temo; Helbestkar, wergêr û akademîsyen. Di 27ê Nisana 1972'yan de li gundê Mêrînayê yê Êlihê ji dayîk bû. Dibistana seretayî li gund, a navîn li Êlihê kuta kir. Bi destpêka xwendina Beşa Etnolojîyê ya Zankoya Enqereyê (1992-2000) re dest bi belavkirina berhemên wêjeyî kir. Mastera xwe (2003; Wêjebûna Laşî Di Helbesta Cemal Süreya De) û doktoraya xwe (2009; Dorhêl Di Helbesta Tirkî De: 1859-1959) li Zankoya Bilkentê Beşa Zimanê Tirkî bire sêrî. Di 2009'an de li Zankoya Artukluyê ya Mêrdînê wekî asîstant profesor dest bi karî kir û xebata damezirandina Beşa Ziman û Wêjeya Kurdî meşand. Lê piştî ku Kurdî ji aliyê dewletê ve wekî "beş" nehate pejirandin, ji lijneya damezirandinê îstifa kir. Di 2011'an de wekî "mamosteyê mêvan" li Navenda Lêkolînên Kurdî ya li Zankoya Exeterê (Britanya) xebitî. Di navbera salên 2013-2014'an de di rojnameya Radîkalê de bi Kurdî û Tirkî quncîk nivîsî. Helbest û nivîsên wî bo Almanî, Azerî, Flamanî, Fransîzî, Îngilîzî, Kurdî (Kurmancî, Soranî, Kirmanckî) û Tirkî hatine wergerandin. Selîm Temo bavê kurekî ye û li Mêrdînê diji.

Berhemdarî

Helbest

Ah! Tamara (Ax! Tamara), Weşanên Suteni, 1995(çapa pêncem, Weşanên Agora, 2011)

Kırın Nehirler Meseli (Çiroka Çemên Dilşikestî), Weşanên Suteni, 1996 (çapa çarem, Weşanên Agora, 2011)

Uğultular (Xumîniyekan), Weşanên Avesta, 2000 (çapa sêyem, Weşanên Agora, 2011)

Bis, Weşanên Agora, 2011 (di nava hemû helbestên bi Tirkî, Jübileyê(Jubile) de)

Sê Deng, Weşanên Agora, 2011

Roman

Çiftlere Cinayet Dersleri (Dersên Kuştinê Bo Jin û Mêran), Weşanên Halkevleri, 1998
Antolojî:
Kürt Şiiri Antolojisi (Antolojîya Helbesta Kurdî), bi Kurdî û Tirkî, Weşanên Agora, 2007
(çapa duyem, 2011)

Pirtûkên zarokan:

Serê Şevê Çirokek, 12 pirtûk, Weşanên Şarevaniya Sûrê ya Amedê, 2006-2010
Wergêr:
Amidabad: Göç, Çocuk, Irmak (Amîdabad), Fawaz Husên, kurteçirok, Weşanên Avesta, 2004
Solgun Romans (Romansa Çilmisi), Fırat Cewerî, kurteçirokên bijarte, Weşanên Avesta, 2005
Abdalın Bir Günü (Rojek Ji Rojên Evdalê Zeynikê), Mehmed Uzun, roman, Weşanên Îthaki, 2005
Sen (Tu), Mehmed Uzun, roman, Weşanên Îthaki, 2006
Yaşlı Rindin Ölümü (Mirina Kalekî Rind), Mehmed Uzun, roman, Weşanên Îthaki, 2006
Yitik Bir Aşkın Gölgesinde* (Siya Evinê), Mehmed Uzun, roman, Weşanên Îthaki, 2006
Aşk Gibi Aydınlık Ölüm Gibi Karanlık* (Ronî Mîna Evinê Tarî Mîna Mirinê), Mehmed Uzun, roman, Weşanên Îthaki, 2006
* Her du wergerên dawî 3 çap belav bûne, bi dû re weşanxane veşeriyaye ser wergerên berê.

Lêkolîn û gotar

Türk Şiirinde Taşra (Melbend Di Helbesta Tirkan De), Weşanên Agora, 2011
Ruhun Bedeni (Bedena Giyan), nivîsên rojnameyan, Weşanên Agora, 2014
Uzak Komşu: Kürt ve Türk Şiiri İlişkileri (Cîrana Dûr: Peywendiyên Helbesta Kurdî û Tirkî), Weşanên Kriter, 2015

Tîpghestî

Ne Ba Min Siwar Dike, Ne Ax Min Peya Dike, tîpghestîna hemû helbestên Mueyed Te'yîbî ji tîpên Erebbî bo tîpên Latîni, Weşanên Avesta, 2014

Edîtorî

Rojên Wêjeya Kurdî, li gel Îbrahîm Seydo Aydoğan, Weşanên Zankoya Colemêrgê,
2011

Xelatên ku wî wergirtine

Perûya Yaşar Nabi Nayır a Helbestê, 1997

Perûya Halkevleriyê ya Romanê, 1998

Çirayên 2011'an, Weqfa Hrant Dink

Li Roboskê

li Roboskê,
bi wêneyên kurên xwe re dijîn kurê min
didin ber sîngên xwe li nava welatan digerin
dibine nava baxçeyan, weke fêkiyên nûgihastî
û di paxilên sar û bêpêsir de radizînin

nebî tu ji bîr bikî siya xewnerojkan
ku nasnameya xortan hezîn bû li ber êvarê
ku zarok bûn dilê min, ku karik bûn
mîna siya daregûzan dilebitîn

li Roboskê
bavin hene kurê min
mîna guliyên daregulan şikestî
çawa tu navê zarokekî hildî
ber bi goristanê ve dibezînin

nebî tu ji bîr bikî dengên li eywana mayî
ku çengek ji giyanê wan e ji bo kewa berbangê
ku zarok bûn lawo, ku berxik bûn
mîna geliyên dûr diteyisîn

Selîm Temo

Bihêle Ez Neçim

*Gava çûm Robozikê
ku em êdî zêdetir dibêjin Roboskî, şin neferikîbû.
Wan zarokan li pey hev veşartibûn,
lê dest û lingên wan li ser "sînor"an mabûn.
Li goristanê bûm;
min dît ku çend dest, tilî, guh, bêvil û çong anîn.
Gorran vekirin.
Wan azayên laşan xistin paşilên şehîdan;
ew aza û ew şehîd careke din mirin.
Bi rojan nehatim ser hişê xwe.
Min helbesta li jêr nivîsî.
Di helbestê de xortek heye, gava bi xwe dihise,
dibîne ku di nav meytên germ de ye.
Destê xwe li ser laşê xwe digerîne,
lê azayên canê wan tifalan tevlî hev bûne.
Şin neferikiye li welêt.*

asîman xûz bûye bi ser gêlî ve
bihêle
bihêle bila hevrîşim birize li sivdera Payîzê
bila baxçe binale bi denge şalûlan
êdî deriyek im ku venabim bi ti dere ve
kes dimirin ji bo kesan
lê kes namire di şûna kesî de

dimeşe aso bêyî zîzîniya ber destê sibê
dibihîzim lingên zarokan, tewla hespên kumêt
olana bajarên bilind direqise li binê zinaran
li jûrên nîvtarî axîna keçbûkên çilkezî
dipengize bahoz ji neynikên şikestî
bihêle ez
bibînim tayên spî li ser rehên spîndaran

tiliyên min berde ku li dora min digerin
pêl didin pistepistên xeyalan
li şûna ramûsanên te xwîna reş û zuha
vedikişe ji germilkên min sîya nûbeharan
bihêle da bibinim kîjan sîng a min e
lêvên min kîjan in ku te gez dikirin di stara şevê de

xewa maran peşkilî, borreborra pezkovîyan
sênc xeyidîn, koremişkan bar kirin çûn
stêrk dibiriqin weke hewarekê
ên ku dimirin zêdetir dimirin
qêrînî dihejîne zimanokê wan
de bihêle bila rihan bişemire li ber şibakê

nîne êşek ku weke mertalan zeng bide
gava zarokatî bibe aveke şilo li pey Payîzê
navê min bikole li şûna çonga min a şikestî
dengê min li welatekî bigerîne ku bivejim
bihêle bivejim piştî xortaniyeke tehmsar
bila hejîrek bilind bibe ji binê tehtekê

em û berf in yan berf û em in nizanîm
ev tilî yên kê ne, ev porê kê ye nizanîm
lê ev sîng a min e bê tebat û çav dibezin ji nav serî
dengê ku ne weke dangan e, orînî
ye, borreborr e, zêmar e
li dor e, li nav e, li jor e yan pal dayî ye weke quntaran
min nîne starek ku aş bikim bijangên xwe
bihêle bila pepûkek bixwîne bi renge kavilan

êdî ew wext hat ku dile min biperpisîne
ku ronahîya min kor ke, nêrgîzan biqurifîne
ku li asoyekê ji bîr bike dile ciwanîya çiyayan
bi xatirê te ey evin, ey sorgewezîya gulekê
bûka dayîkên êşoyî, bavên jiderbketî
bihêle, bila stêrk ji esmên bixuricin
bihele ez neçim,
deste min bedre
ku ew ne deste min e!

Selîm Temo

Kadîr Çelîk

Jiyanname

Kadîr Çelîk; di sala 1964 an de li gundê Omê, bi ser bajarê Konya yê ve hate dinê. Di malbateke girêdayî nixên nasnama kurdî de mezin bû. Bi taybet ji bavê xwe gelek sûd wergirtin ku di dema xwe de bêjer û zanayekî bi nav û deng bû. Kadîr Çelîk dibistana pêşîn û ya navendî li gundê xwe kuta kir û bi dû re li bajarê Ankara bi cih û war bû. Piştî çend salên li Ankara berê xwe dide welatê Swêd û ji sala 1984 an bi vir de li Swêd, li bajarê Stockholmê jiyana xwe didomîne. Li Swêd dibistana amedeyî teva dike û her wiha gelek sal in bi karê wergerê re mijûl e. Çelîk, ji çûkaniya xwe de bi wêjeya kurdî re pêwendîdar bû. Di vê pêngavê de bandora bavê wî li ser wî mezin e. Ji salên dibistana amedeyî bi şunde bi giranî li ser fêrbûna ratsnivîsîna kurmançî radiweste û bi vî hawî jî xwe zêdetir nêzî wêjeya kurdî dike. Pêwendiya Kadîr Çelîk û helbesta kurmançî di salên 90 î de xurttir dibe û giraniya xwe dide xwendin û lêgerîna cûrbecûr helbesta kurdî. Kadîr Çelîk endamê PEN"a Kurd, Komela nivîskarên kurd li Swêd û Komeleya Nivîskarên Kurd li Amedê ye. Kadîr Çelîk ji sala 2004 an û bi vir de di cûrbecûr kanalên televîzyonên kurdî de bernameyên wêjeyî amade û pêşkêş dike.

Berhemdarî

* Payîza Pelweşan, Helbest, Weşanên J&J, 2015, Amed

* Êşname, Helbest, Weşanên Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, 2018

* Li Benda Berbangên Derengmayî, Helbest, Weşanên Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, 2018

Ji Bo Bîranîna Komkujiya Robozik

Kijan hefterengê bikim lihêf û raxînim
Bi ser xewnên zarokên welatê min de
Da ku mirin ewan bes bitirsîne
Bi dilovaniya lêvên kijan xwedawendan
Ramîsim rûyên wan
Da ku kuştin dilê wan nelerzîne
Li asîmanê kijan şabûnê
Binexşînim hêmbêza dayikekê
Da ku axa sar
Wan cendekên biçûk neqefilîne

Kadir Çelik

Kenê Zarokan Tê Kuştin

Ku li welatekî çiya zêmaran bilorînin
Ba stranên tanêmanê binehwirînin
Balinde
Li bendavên êşê baskên xwe biweşînin
Ku baran
Bi barîna xwe re şînê bigerînin
Ku dengbêj tenê meqamên xwînê binalînin
Ku kolan xwe bi kefenê tenêmanê bixemlînin
Bizane ku li wî welatî
Kenê zarokan tê kuştin

Kadîr Çelik

Fewzî Bîlge

Jiyanname

Fewzî Bîlge: Di sala 1962yan de li Dêrika Mêrdînê ji dayik bû. Di heman salê de malbata wî koçî Qoserê kiriye. Hîn xwendekarê lîseyê bû di rêveberiya Komeleya Hevkariya Cîvakî û Hunerî ya Qoserê de çend salan xebitiye. Ji ber doza di derheqê wî de vebûye demekê di girtigehê de maye. Piştî ku li Qoserê lîse qedand wan bi malbatî koçî Stenbolê kir. Di sala 1978an de li Zanîngeha Stenbolê beşa edebiyatê, li Zanîngeha Marmarayê jî beşa zanistiyên cîvakî di sala 1987an de qedandiyê û car caran di ajansên girafîkî de xebitiye. Her çîqasî xwediyê gelek berhemên wêjeyî be jî bêtir weke wênesaz tê zanîn û di wênesaziya Kurdan de xwediyê xatirekî girîng e. Hîn di zarokatiya xwe de bi wêne sazîkirinê re lebikeyî û piştî salên 1991ê li gelek bajarên weke Stenbol, Îzmir, Edene, Amed, Mêrdîn, Batman û hwd. pêşangehên takeser û bi dehan yên hevbeş li dar xistine. Damezranerekî Navenda Çanda Mezopotamyayê, Yekitiya Wênesazên Kurd Arya (Stenbol), Yekitiya Wênesazên Mezopotamya (Stenbol), Koma Şanoya Demhat (Stenbol), Kargeha Hunerên Bedew (Stenbol), Kargeha Hunerên Bedew Sore-sorê (Batman) û damezranerekî MST (Maseya Seydayê Tîrêj) e. Şeşeft sala di navêndên çand û hunerî de di gelek beşan de, taybetî jî di beşên hunerê şêwekarî de berpirsiyarî girtiye. Bi sedan nivîs û xebatên wî yên wêneyan di kovar û rojnemeyên, weke Nûdem, Pelîn, Roj, Medya Guneşî, Jiyana Rewşen, Kevan, Tiroj, Çirûsk, Azadiya Welat û hwd. de hatine weşandin. Demekî di rojnemeya Rojê de qoncîknivîskari jî kiriye.

Heya niha bi dehan tekstên şano nivîsandine û ji van gelek hatine listin. Ev çend salên dawiyê li Êlihê dijî û xebatên xwe didomîne. Pêşangeha xwe ya dawî li bajarê Almanya Celleyê li dar xist. Endamê rûmetê yê Atolye 22 ya wênesazên Elman e.

Berhemdarî

- * Jidilara, Çîrok, Weşanên Sî, 2002
- * 29+1, Çîrok, Weşanên Belkî, 2005
- * Dîn in, Çîrok, Weşanên Belkî, 2006
- * Qahpikên Kuçeyan, Çîrok, Weşanên Belkî, 2007
- * Bi Şev Mêrdîn Stêrk in, Çîrok, Weşanên Avesta, 2008

- * Têbiniyên Bajarekî Wêran, Helbest, Weşanên Belkî, 2011
- * Dema Yezdan Dibişirî, Roman, Weşanên Ronahî, 2012
- * Antolojiya Tenêtiyê, Helbest, Weşanên Ronahî, 2013

Keservedana Not û Pêncemîn

Herema her dem berf lê dibare
Û çiyayên wan berezivîne
Têr bûye ax
mirin
Ew ên têr nebûne ji du pariyên zêde
Wê kî bibexşîne
Dengê firokên we yên şer?
kuştin
Yên zarokên wan qaçaxçî ne
Keleha lawirekî matmayî
(Biyani hêza me ye) hilweşîne
teqez

Li herêma her dem berf lê dibare
Çiyayên wan berezîvî ne
mirin
Wiha di bîra min de maye
Wê her hebe
mirin
Roj, hîv, stêrk û ezman
Wê tenê nexemilîne stranên me
Çîrokên qesîfilemir, şîn û zêmar
mirin
Belkî nesrînan bimûşkivîne wênesazek
Li raserî sî û çar kevirên navê w eli ser nivîsîne.
mirin
Wê her tune be
roj
Her li ezmên be

Her payîz wê pel biweşin
Baran bibare
Û ba wê navê we
Di guhên nifşê nû de bixwîne
nemir in
Wê kî bibexşîne dengê firokên şer?
Li herêma her dem berf lê dibare
Û çiyayên wan berezîvîne
mirin
Roj wê her li ezmên be
Şewqê bavêje kulilkên lek yên li ber serê we qeşa girtine
xweşik in

Her payîz wê pel biweşin
Ba bibore
baran stêrkên me belkî bi xwe re bibe
belkî
mirin
tumerî bimire
û
belkî ez pacê vekim
bajar min ramûse
keserên min danişilin
bifirim bêm ba we
ev ciyê stêrkên stêran
ji ezmên diwerim
dibin ba baran radiperin

Fewzî Bîlge

Necat Baysal

Jiyanname

Necat Baysal; nivîskarekî kurd e. Di sala 1988an de li gundê Gurika Mêrdînê (Nisêbîn) hatiye dinê. Ji ber sedemên siyasî di sala 2009an de hatiye girtin. Bi giştî pênc sal û niva di Zîndana Te-kirdaxê de girtî maye. Niha li Almanyayê dijî û xebatên xwe yê wêje yê berdewam dike.

Berhemdarî

* Paytextên Êşê, Helbest, Weşanê J&J, 2016, Amed

Dengê Robozkê

Li van sînoran
Jiyan ji hev tîn stendin
Di mijarê civînê nepen de
Bazara min tîn kirin
Û
Di kirîn û firotina min de
Dibim heqdestê qeşmera...

Li van çiyayan
Bêhna mirinê ji ronahiya şevê tîn
Biryarên qirêj tîn girtin lewma
Li pêşberî senfoniya stêrkan
Li şûna baranê bombe dibarin li vir

Li van guheran
Cendek perçe werçe dibin piçik û parî
Berf xwînê paqij nake li vir
Û
Di bin her kevirê de
Goştê wan heye niha!

Li van gundan
Jina kezî bi xwe ve nehiştin
Çarik avêtin erdê, reşê şînê girêdan
Bi lorîkên bêmiraziyê re
Av didin sî û çar gulên li vir

Li van waran
Xwîn ji kanûnê diherike hêj
Kezeba ziwa dike
Dorpêç dike êşa min yadê
Nivco dihêle evînan li vir...

Necat Baysal

Nûroj Mûnzûr Tezel

Jiyanname

Nûroj Mûnzûr Tezel; di sala 1987an de, li navenda Êlîhê ji dayîk bûye. Ji sala 2003an û vir ve di bin banê NÇB (Navenda Çanda Biharê)ê de, wek mûzîkjenekê karê xwe didomîne. Endama koma Grava Rojê ye û li malên gel, perwerdehiya erbanê dide. Di heman demê de, damezrînerê MST (Maseya Seydayê Tîrêj)e. Niha jî li Hambûrg a Elmanya şagirte.

Berhemdarî

* Bêrikirinên Îlegal, Helbest, Weşanên Na, 2013

* Û Êdî Navê Te Aso Ye, Helbest, Weşanên Ronahî, 2013

Xem(sar)e

Ji bo Robozkê...

(I)
Dîsa bi kenê me ve aliqîbû şev
ŞEV
Li ber paceya dêya min
Bê xew...
Di dest de
Çend duayên jêneger!
Yek gav
"Oxir bin"
Du gav
"Li xwe miqate bin"
Sê gav
"Destê Xwedê li pişta we be lawo..."
Û terpilî ba
Ken sar
Ezman har
Ba dilzar...

(II/I)

Em

ŞEVŞEVOKÊN

Li ser tixûb bûn

Di navbera

Şev û rojê de

(II/II)
TIXÛB
Di
Dilê
Me
De
Çûbû

(III)

Û

Gava paşil

ŞEV

Bi jahrê ket

Parî

Bi parî

Ji devê wê dihatim xwar

Êdî

Li ber paceya dêya min

Saet bibû çar!

“Li xwe miqate bin lawo”

Heyvê jî çavên xwe girt

Û

Ji êvarê de xezebek

Vedireşîya ser me

Em dibawîşkîn xire xirî

Û

ŞEV ma ji wan ên din re

Jixwe şev ne ya me bû

(Edî ji bermayiyên me

GORÎSTANEK bû)

(IV)

Û

Vê sibê

Mehdê min dixeliya

Û

Xeyalên min diheliya

Û

Çivîkekê

Şûna min rê dêya min dida

Şopên me li nav hev ketibûn

Çivîk

Li çêlika xwe digeriya

Hinek

Di xewa şêrîn de

Hinekên li wî alî...

Çend kêliyên din diherikîn

Li ser meytên me

Çend kêlî

Bi xemsarî

“Destê Xwedê li pişta we be lawo”

Di devê çivîkekê de

Çêlikeke

Nikul

Kul!

Di destê dêya min de

Ez

Belkî

Ne ez...

(V)

Û mixabin

Xwedê destên xwe ji bîr kiribû li jor

An

Ew jî di xew de mabû?

Xewa şêrîn...

Hespê min bînin

Ji bîr nekin

Pisîka min jî...

(VI)

Îro diçim

Bi xeweke nîvco mayî

Bi şeveke li pişt min mayî

Çend zeytûn

Û

Ew nanê ku te kiribû tûrikê min

Nîvco man

Nîvco diçim...

Dibêjin:

“Xewa kûştiyan tê, xewa birçiyar nayê”

De pêşîra xwe bi devê min bike

Têêêr têr

Bimijim dîsa dayê

Îro

Diçin em

Rêêêz bi rêz

Sertapê bi hembêz

Torr avêtin şeva me

Û

Kenê me

Ma ma di şeva din de...?

Nûroj Mûnzûr

Yucel Aslan

Jiyanname

Yucel Aslan; di sala 1975a li gundê Qirimqa yê ku girêdayî navça Qereçana bajarê Erziromê ye hatiye dinê. Mala wan a pirnefer e, ew ji deh zarokan yê şeşan e. Ji ber aboriya malbatê derfetê xwendinê tinebû, lêbelê xwe bi xwe hînî xwendin û nivisandinê bû. Li ser Kurdê Ermenîstanê, wêje û çanda wan bengî bûye. Y. Aslan li Stenbolê diji û karmendê kompanya avayîçêkirinê ye. Zewicî ye û bavê sê zaroka ye.

Berhemdarî

* Hawar, Helbest, Weşanên Na, 2015

* Qemerê, Helbest, Weşanên Na, 2015

Şeva Bê Deng

Şev bê deng e
Lê ez bi lez im

Ew desmala ku min
li sûka Zaxoyê girtibu ji bo te
Hîn paşila min de ye
Desmaleke sor e gul gulî ye
Ez rê de westiyam
Min qêmiş nekir pê xwêdana xwe paqij bikim
Li ser dilê min mîna ava kelî ye
Lê min çend caran derxist lê mêze ne-
kir û dîsa kir paşila xwe
Berê me ketibû berve gund hemberî xwe te digeriyam
Min şabûna lez dikir dibeziyam
Min çi zanibû em ê bikevin kemînan
Zîpikên agir ser serê me de dibariyan
Aliyekî min ma serê Ferşî yek ma Afrogan
Min çi zanibû ew desmala yê gel min bikeve nav çewala
Xwîn biniqute rûbar, newala
Bimîne ser destên te yî vala
Bibe kul bikeve dilê ap û xala
Min çi zanibû
Ev şeva bê deng
Desmala te ya sor
Bihêle bê reng
Min çi zanibû
Min çi zanibû.

Yucel Aslan

Robozik

Îro dîsa li esmana
Agir ser me de dibare
Barê me giran e, destê me
Bi tenê hevsar e
Jor da me dixin bombe
Û bi teyare
Em şewitandin sî û çar car
Ev sî û çar car e
Îşev dîsa li Zozanê Şirîtê
Ketin nav tertelê, defikê şirîpê
Nizanim li me çi bû
Zêwînî, nale nala girî tê
Rê yên Bêjû, Qilaba, Robozikê
Li me winda bûn
Li meydana Afroga û
Serê Ferşî ferman lîme rabû
Êdî birînê me pak nake
Ava Kanîya Tawîya
Taçet li me neman
Pêlav li me giran bûn
Warên bav û kalan de
Dîsa bêbextî li me bûn
Bêdengiya şêvê de ne gazi
Ne hewar in
Hêstirên me çavên dijmin de
Tewanbar in
Her derê alav girtiye dişewite
Lê bedenên me sar in
Mîna tavî û teyrokê bombe lîme dibarin...

Yucel Aslan